

Βρυξέλλες, 5 Μαΐου 2022
(OR. en)

8781/22

COH 36
ENV 395
COMPET 293
SAN 245
EDUC 143
EMPL 155
RECH 218
TRANS 264
AGRI 174
POLCOM 28
RELEX 586
POSEIDOM 1
POSEICAN 1
POSEIMA 1

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	5 Μαΐου 2022
Αποδέκτης:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2022) 198 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Προτεραιότητα στον άνθρωπο, διασφάλιση βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, και απελευθέρωση του δυναμικού των εξόχως απόκεντρων περιοχών της ΕΕ

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2022) 198 final.

σνημμ.: COM(2022) 198 final

Στρασβούργο, 3.5.2022
COM(2022) 198 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

**Προτεραιότητα στον άνθρωπο, διασφάλιση βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς
ανάπτυξης, και απελευθέρωση του δυναμικού των εξόχως απόκεντρων περιοχών της ΕΕ**

{SWD(2022) 133 final} - {SWD(2022) 134 final}

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Πέντε εκατομμύρια πολίτες της ΕΕ ζουν στα πλέον απομακρυσμένα τμήματα της Ένωσης, τις εξόχως απόκεντρες περιοχές: Γουαδελούπη, Γαλλική Γουιάνα, Μαρτινίκα, Μαγιότ, Ρεϊνιόν και Άγιος Μαρτίνος (Γαλλία)· Αζόρες και Μαδέρα (Πορτογαλία)· και Κανάριες Νήσοι (Ισπανία). Αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της ΕΕ και βρίσκονται σε στρατηγικά σημεία στον Ατλαντικό Ωκεανό, στη λεκάνη της Καραϊβικής, στη Νότια Αμερική και στον Ινδικό Ωκεανό.

Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές αντιπροσωπεύουν σημαντικά πλεονεκτήματα: νεαρό πληθυσμό, εκτεταμένες θαλάσσιες οικονομικές ζώνες, μοναδική βιοποικιλότητα, πλούσιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, τοποθεσία και κλίμα κατάλληλα για τις επιστήμες του διαστήματος και για δραστηριότητες αστροφυσικής, καθώς και σημαντικές διαστημικές υποδομές. Η αύξηση του πραγματικού κατά κεφαλήν ΑΕΠ σε ορισμένες από αυτές τις περιοχές υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ¹. Συνεπώς, με τις κατάλληλες στρατηγικές ανάπτυξης, μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, το χάσμα με την υπόλοιπη ΕΕ μπορεί να μειωθεί στο μέλλον. Επιπλέον, οι περιοχές αυτές συνιστούν προπύργια της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ολόκληρο τον κόσμο με δυναμικό για την ενίσχυση της συνεργασίας και των σχέσεων με τις γειτονικές χώρες και τα εδάφη τους.

Ταυτόχρονα, οι εξόχως απόκεντρες περιοχές αντιμετωπίζουν μόνιμους περιορισμούς στην ανάπτυξή τους, οι οποίοι αναγνωρίζονται στο άρθρο 349 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Συνθήκη προβλέπει ειδικά μέτρα για τη στήριξη των εξόχως απόκεντρων περιοχών, συμπεριλαμβανομένης της προσαρμοσμένης εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ στις εν λόγω περιοχές και της πρόσβασης στα προγράμματα της ΕΕ.

Παρότι οι περιοχές αυτές διαφέρουν αρκετά μεταξύ τους, έχουν ορισμένες κοινές ιδιαιτερότητες, όπως ο εξόχως απόκεντρος χαρακτήρας, ο νησιωτικός χαρακτήρας², κυρίως το μικρό μέγεθος, η ευπάθεια στην κλιματική αλλαγή, οι οικονομίες που εξαρτώνται από μικρό αριθμό τομέων, με υψηλά επίπεδα ανεργίας και το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ) να είναι σε σημαντικά χαμηλότερα επίπεδα από τους μέσους όρους της ΕΕ και των κρατών μελών³. Το Μαγιότ έχει το χαμηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ της ΕΕ (30 %) και το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας (27,8 %)⁴. Σε αρκετές εξόχως απόκεντρες περιοχές παρατηρείται έλλειψη σύγκλισης με την υπόλοιπη ΕΕ⁵ τις τελευταίες δύο δεκαετίες και είναι επί του παρόντος ιδιαίτερα εκτεθειμένες σε υψηλές τιμές ενέργειας σε συνδυασμό με τη διαφαινόμενη επισιτιστική κρίση που προκάλεσε η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία.

Για να αξιοποιήσουν το δυναμικό τους, ορισμένες εξόχως απόκεντρες περιοχές πρέπει να αντιμετωπίσουν βασικές ανάγκες που είναι καίριας σημασίας για την ποιότητα ζωής και για την επίτευξη των στόχων βιώσιμης ανάπτυξης⁶, όπως η πρόσβαση στο νερό, στην εκπαίδευση, την υγειονομική περίθαλψη ή στις μεταφορές. Δημογραφικοί παράγοντες θα διαδραματίσουν επίσης

¹ Σύμφωνα με υπολογισμούς της ΓΔ REGIO για την ανάπτυξη του πραγματικού κατά κεφαλήν ΑΕΠ την περίοδο 2000-2019, η Γουαδελούπη, η Μαρτινίκα, η Ρεϊνιόν, το Μαγιότ και οι Αζόρες παρουσιάζουν ανάπτυξη του πραγματικού κατά κεφαλήν ΑΕΠ που υπερβαίνει τον μέσο όρο της ΕΕ κατά 1,2 % ([Εκθεση για τη συνοχή 2022, ec.europa.eu](#)).

² Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές είναι όλες νησιά ή αρχιπελάγη εκτός από τη Γαλλική Γουιάνα στη Νότια Αμερική.

³ Eurostat, κωδικός: nama_10r2gdp, το 2020 το ΑΕΠ σε ισοτιμία αγοραστικής δύναμης σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ κυμαινόταν από 30 % του μέσου όρου της ΕΕ στο Μαγιότ (χαμηλότερο ποσοστό της ΕΕ) έως 76 %. Από το 2010 έως το 2020 το ΑΕΠ μειώθηκε σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ στις Κανάριες Νήσους από 83 % σε 62 %· στις Αζόρες από 75 % σε 67 %· και στη Μαδέρα από 81 % σε 69 %.

⁴ Eurostat, κωδικός: [LFST R LFU3RT](#). Επιπλέον, ορισμένα από τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας των νέων εντοπίζονται στη Γουαδελούπη (41,5 %), στο Μαγιότ (55,4 %) και στη Μαρτινίκα (38,3 %).

⁵ Eurostat, κωδικός: [nama_10r_2gdp](#), σύγκριση του ΑΕΠ το 2000 και το 2020.

⁶ Ιδίως των στόχων «μηδενική φτώχεια», «καλή υγεία και ευημερία», «ποιοτική εκπαίδευση», «ισότητα των φύλων», «καθαρό νερό και αποχέτευση», «οικονομικά προσιτή και καθαρή ενέργεια», «αξιοπρεπής εργασία και οικονομική ανάπτυξη», «μείωση της ανισότητας», «δράση για το κλίμα».

καίριο ρόλο: δεδομένου ότι ο πληθυσμός αναμένεται να τριπλασιαστεί στο Μαγιότ και να διπλασιαστεί στη Γαλλική Γουιάνα έως το 2100, οι ανάγκες αυτές αναμένεται να αυξηθούν αναλόγως⁷. Ορισμένες περιοχές, όπως οι Κανάριες Νήσοι, η Γαλλική Γουιάνα, το Μαγιότ και ο Άγιος Μαρτίνος, υφίστανται επίσης σημαντική πίεση από την παράτυπη μετανάστευση. Από την άλλη πλευρά, κατά την ίδια περίοδο, ο πληθυσμός αναμένεται να συρρικνωθεί σημαντικά σε ορισμένες άλλες εξόχως απόκεντρες περιοχές⁸ λόγω της μετανάστευσης νέων προς αναζήτηση ευκαιριών.

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει τις προτεραιότητες της δράσης της ΕΕ σε συνεργασία με τις περιοχές αυτές και για τις περιοχές αυτές. Στον απόηχο της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19, στόχος της είναι να θέσει καταρχάς τους πληθυσμούς αυτών των περιοχών σε πορεία προς τη βιώσιμη ανάκαμψη και ανάπτυξη. Η βιώσιμη ανάκαμψη και ανάπτυξη πρέπει να βασίζονται στην πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση ως παράγοντες για συνεκτικό, ανθεκτικό και συμπεριληπτικό κοινωνικό μετασχηματισμό, οικονομική διαφοροποίηση και δημιουργία θέσεων εργασίας, καθώς και για την αντιμετώπιση των αναγκών των ανθρώπων. Η ανακοίνωση βασίζεται στην υλοποίηση της στρατηγικής εταιρικής σχέσης του 2017 με τις περιφέρειες αυτές⁹, η οποία παρουσιάστηκε σε έκθεση του 2020 προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο¹⁰.

Οι ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών λαμβάνονται υπόψη στην ειδική νομοθεσία, τα ταμεία και τα προγράμματα της ΕΕ. Η Επιτροπή δεσμεύεται να συνεχίσει να ενσωματώνει τις ιδιαιτερότητες των περιοχών αυτών στη νομοθεσία και στις πολιτικές της ΕΕ για την προώθηση της ανάπτυξής τους μέσω εξατομικευμένων και τοποκεντρικών προσεγγίσεων. Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει τις προτεινόμενες πρωτοβουλίες της Επιτροπής, οι οποίες συμπληρώνουν και στηρίζουν την περιφερειακή και εθνική δράση. Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή θα ενισχύσει τον διάλογο με τις περιοχές αυτές, θα παράσχει εξατομικευμένη στήριξη και θα συμβάλει στη βελτίωση της διοικητικής ικανότητας, ώστε οι περιοχές αυτές να μπορέσουν να επωφεληθούν πλήρως από τις πολιτικές της ΕΕ και να τις αξιοποιήσουν στο έπακρο.

Παρότι η ΕΕ διαδραματίζει καίριο ρόλο συμβάλλοντας στην απελευθέρωση του αναπτυξιακού δυναμικού των εξόχως απόκεντρων περιοχών, η ευημερία και η ανάπτυξη τους βασίζονται ουσιαστικά σε επιλογές και δράσεις των ίδιων των περιοχών και των κρατών μελών τους. Εναπόκειται στα κράτη μέλη να διαμορφώσουν και να εφαρμόσουν αναπτυξιακές στρατηγικές προσαρμοσμένες σε κάθε περιοχή, θέτοντας τις κατάλληλες προτεραιότητες και αξιοποιώντας πλήρως τις δυνατότητες χρηματοδότησης που παρέχουν τα ευρωπαϊκά μέσα. Οι στρατηγικές αυτές πρέπει να προβλέπουν και να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πολιτών, να αντιμετωπίζουν τα εμπόδια στην ανάπτυξη, να εκμεταλλεύονται τα πλεονεκτήματα, να διαφοροποιούν την οικονομία, να αυξάνουν την αυτάρκεια, να επεκτείνουν τους εμπορικούς δεσμούς, να αναπτύσσουν δεξιότητες και να δημιουργούν θέσεις εργασίας.

Συνεπώς, η ανακοίνωση, παρότι καθορίζει μια σειρά από πρωτοβουλίες προς ανάπτυξη σε επίπεδο ΕΕ, ενθαρρύνει την ανάληψη δράσης από αυτές τις περιοχές και τα κράτη μέλη τους, για παράδειγμα για την αντιμετώπιση των ιδιαιτεροτήτων τους σε οριζόντιες πολιτικές και μέσα,

⁷ Eurostat, κωδικός: [proj_19rp3](#), ο πληθυσμός του Μαγιότ αναμένεται να αυξηθεί από 279 000 το 2020 σε 782 000 το 2100· ο πληθυσμός της Γουιάνας αναμένεται να αυξηθεί από 289 000 το 2020 σε 591 000 το 2100.

⁸ Eurostat, κωδικός: [proj_19rp3](#), Μαδέρα, Αζόρες, Μαρτινίκα και Γουαδελούπη.

⁹ COM(2017) 623 final.

¹⁰ COM(2020) 104 final.

συμπεριλαμβανομένων του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (στο εξής: ΜΑΑ)¹¹ και των ταμείων της πολιτικής συνοχής¹², καθώς και σε οριζόντια εργαλεία, όπως το μέσο τεχνικής υποστήριξης (TSI)¹³. Η ανακοίνωση προτείνει επίσης να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις περιοχές αυτές στο πλαίσιο σχετικών δράσεων για την επίτευξη των στόχων σε επίπεδο ΕΕ, π.χ. στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων¹⁴ και της δράσης για το κλίμα.

Η παρούσα ανακοίνωση λαμβάνει υπόψη παρατηρήσεις από μια δημόσια διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε από τον Ιούλιο έως τον Νοέμβριο του 2021¹⁵, τέσσερις στοχευμένες συνεδριάσεις με τις εξόχως απόκεντρες περιοχές και τα κράτη μέλη τους, διμερείς συνεδριάσεις με διοικήσεις εξόχως απόκεντρων περιοχών, τη δήλωση της διάσκεψης των προέδρων των εξόχως απόκεντρων περιοχών (CPRUP) του Νοεμβρίου του 2021¹⁶, το έγγραφο κοινής θέσης των κρατών μελών και των εξόχως απόκεντρων περιοχών του Ιανουαρίου του 2022¹⁷, ένα ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου¹⁸, μια μελέτη σχετικά με τον αντίκτυπο της πανδημίας στις εν λόγω περιοχές¹⁹, καθώς και τις γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής των Περιφερειών (ΕτΠ) και της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΕΟΚΕ)²⁰. Βασίζεται επίσης στις προτάσεις που προέκυψαν από τη Διάσκεψη για το Μέλλον της Ευρώπης.

1. ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΝΟΣΟΥ COVID-19

Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές επλήγησαν ιδιαίτερα σοβαρά από την κρίση λόγω της νόσου COVID-19. Στις Κανάριες Νήσους, η ανεργία των νέων αυξήθηκε απότομα από 35,4 % το 2019 σε 57,7 % το 2020²¹. Στον Άγιο Μαρτίνο, τα άτομα που αναζητούν εργασία είχαν αυξηθεί κατά περισσότερο από 16 % έως το τέλος του 2020 σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Από το 2019 έως το 2020 το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 11 % στις Κανάριες Νήσους και κατά 7 % στη Μαδέρα, σε σύγκριση με μείωση κατά 7 % στην Ισπανία και κατά 3 % στην Πορτογαλία²². Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές επηρεάστηκαν επίσης από διαταραχές στην αλυσίδα εφοδιασμού. Στο πλαίσιο αυτό, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2020, τα οικεία κράτη μέλη ενθαρρύνθηκαν να επιδιώξουν στοχευμένες μεταρρυθμίσεις πολιτικής στις εν λόγω περιοχές, ώστε να μειωθεί ο κίνδυνος διεύρυνσης των ανισοτήτων²³.

Η Επιτροπή έχει θεσπίσει μέτρα για την άμβλυνση των επιπτώσεων της πανδημίας. Οι πρωτοβουλίες επενδύσεων για την αντιμετώπιση του κορονοϊού, CRII και CRII+²⁴, διοχέτευσαν

¹¹ [Μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας \(ec.europa.eu\)](#): κανονισμός (ΕΕ) 2021/241.

¹² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1058· κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057.

¹³ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/240.

¹⁴ [Ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων \(ec.europa.eu\)](#).

¹⁵ [Εξόχως απόκεντρες περιοχές — επικαιροποίηση της στρατηγικής εταιρικής σχέσης της Επιτροπής με τις εν λόγω περιοχές \(ec.europa.eu\)](#).

¹⁶ CPRUP — Conférence des Présidents des Régions ultrapériphériques, [Δήλωση της CPRUP του Νοεμβρίου του 2021 \(ec.europa.eu\)](#): [Παράρτημα της δήλωσης της CPRUP \(ec.europa.eu\)](#).

¹⁷ [Έγγραφο κοινής θέσης των κρατών μελών και των εξόχως απόκεντρων περιοχών του Ιανουαρίου του 2022 \(outre-mer.gouv.fr\)](#).

¹⁸ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2020/2120(INI)).

¹⁹ [Μελέτη σχετικά με τον αντίκτυπο της νόσου COVID-19 στις εξόχως απόκεντρες περιοχές — Τελική έκθεση, Οκτώβριος 2021](#).

²⁰ Γνωμοδότηση της ΕτΠ αριθ. CDR 3319/2020· Γνωμοδότηση ECO/567 της ΕΟΚΕ.

²¹ Τα αριθμητικά στοιχεία αφορούν σύγκριση μεταξύ του τέταρτου τριμήνου του 2019 και του τέταρτου τριμήνου του 2020.

²² Eurostat, κωδικός: [nama_10r_2gdp](#), Πρότυπο αγοραστικής δύναμης (PPS) ανά κάτοικο ως ποσοστό του μέσου όρου της ΕΕ-27 (από το 2020).

²³ Συστάσεις του Συμβουλίου: Εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων της Γαλλίας (8429/20), της Ισπανίας (8428/20), της Πορτογαλίας (8441/20) για το 2020.

²⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/460· κανονισμός (ΕΕ) 2020/558.

κονδύλια της πολιτικής συνοχής για τη στήριξη του τομέα της υγείας, της απασχόλησης, της τηλεργασίας και της εξ αποστάσεως διδασκαλίας. Το προσωρινό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις σε σχέση με την πανδημία COVID-19²⁵ κατέστησε δυνατή τη λήψη μέτρων για τη στήριξη επιχειρήσεων (κυρίως μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων) και για τη διατήρηση της απασχόλησης στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, ορισμένα εκ των οποίων συγχρηματοδοτήθηκαν από τη Συνδρομή στην Ανάκαμψη για τη Συνοχή (REACT-EU)²⁶. Για παράδειγμα, η Επιτροπή ενέκρινε πάνω από 20 καθεστώτα ενισχύσεων για τη διασφάλιση των θέσεων εργασίας και της λειτουργίας των επιχειρήσεων στις Αζόρες και τη Μαδέρα. Επιπλέον, το REACT-EU παρέχει καθορισμένο ποσό ύψους 146 εκατ. EUR για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, επιπρόσθετα σε ποσοστό του κονδυλίου των κρατών μελών τους. Για παράδειγμα, σχεδόν το ένα τρίτο του κονδυλίου του REACT-EU της Γαλλίας διατέθηκε στις εξόχως απόκεντρες περιοχές της (1,2 δισ. EUR από 3,9 δισ. EUR) για τη στήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης (π.χ. ασύρματη πρόσβαση στο διαδίκτυο στη Γουαδελούπη) και των υποδομών (π.χ. νέα σχολεία στη Γαλλική Γουιάνα). Ως κεντρικό στοιχείο του NextGenerationEU²⁷, ο ΜΑΑ αποσκοπεί στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας των κρατών μελών και στη στήριξη της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης. Τα σχετικά εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνουν επενδύσεις στις εξόχως απόκεντρες περιοχές τους στους τομείς της ευρυζωνικότητας, της καθαρής ενέργειας και των μεταφορών, της ανακαίνισης κτιρίων, της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, της εκπαίδευσης και κατάρτισης, της ψηφιοποίησης, της κοινωνικής στέγασης, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης καταστροφών και της ανθεκτικότητας. Το πορτογαλικό σχέδιο προβλέπει συγκεκριμένα χρηματοδότηση για την κλιματική και ψηφιακή μετάβαση στις Αζόρες και τη Μαδέρα.

²⁵ [Πολιτική ανταγωνισμού — Προσωρινό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις σε σχέση με την πανδημία COVID-19 \(ec.europa.eu\)](https://ec.europa.eu). Ανακοίνωση της Επιτροπής – «Προσωρινό πλαίσιο για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η οικονομία κατά τη διάρκεια της τρέχουσας έξαρσης της νόσου COVID-19» (EE C 91I της 20.3.2020, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τις ανακοινώσεις της Επιτροπής C(2020) 2215 (EE C 112I της 4.4.2020, σ. 1), C(2020) 3156 (EE C 164 της 13.5.2020, σ. 3), C(2020) 4509 (EE C 218 της 2.7.2020, σ. 3), C(2020) 7127 (EE C 340I της 13.10.2020, σ. 1), C(2021) 564 (EE C 34 της 1.2.2021, σ. 6) και C(2021) 8442 (EE C 473 της 24.11.2021, σ. 1).

²⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/2221.

²⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/2094 του Συμβουλίου.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες των εξόχως απόκεντρων περιοχών και να βελτιώσουν την ανθεκτικότητά τους σε όλους τους τομείς και τις αλυσίδες εφοδιασμού, ιδίως κατά την εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής· να αξιοποιήσουν πλήρως το REACT-EU για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές και να επιταχύνουν την εφαρμογή του.

Η Επιτροπή:

- θα δώσει ιδιαίτερη έμφαση στις εξόχως απόκεντρες περιοχές σε διάφορες πολιτικές στο πλαίσιο των σχετικών εκθέσεων ανά χώρα στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου·
- θα λάβει υπόψη την ανθεκτικότητα της αλυσίδας εφοδιασμού στις εξόχως απόκεντρες περιοχές²⁸ μέσω της κατάλληλης ετοιμότητας έναντι κρίσεων και της διαχείρισης κρίσεων στο πλαίσιο του μέσου έκτακτης ανάγκης για την ενιαία αγορά.

2. ΒΙΩΣΙΜΗ ΚΑΙ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥΣ ΑΝΑΚΑΜΨΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Προκειμένου να συνεχιστεί η πορεία ανάκαμψης της Ευρώπης και εν μέσω της μεγάλης αβεβαιότητας που προκάλεσε η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία στις αρχές του 2022, οι στρατηγικές ανάκαμψης και ανάπτυξης πρέπει να προσαρμοστούν σε καθεμία από τις εξόχως απόκεντρες περιοχές για την αντιμετώπιση των ειδικών αναγκών του πληθυσμού (κεφάλαιο 2.1.), τη στήριξη των πλέον επηρεαζόμενων τομέων και τη διαφοροποίηση και τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας μέσω της αξιοποίησης των πλεονεκτημάτων (κεφάλαιο 2.2.), με την υποστήριξη της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης (κεφάλαιο 2.3).

2.1. ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟΥΣ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ: ΔΙΚΑΙΕΣ ΚΑΙ ΙΣΕΣ ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ

Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές πλήττονται, κατά μέσο όρο, από τα υψηλότερα επίπεδα φτώχειας, αναλφαβητισμού, ανεργίας, νέων εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (ΕΑΕΚ) και παρουσιάζουν το χαμηλότερο μορφωτικό επίπεδο. Πολλοί άνθρωποι σε ορισμένες από αυτές τις περιοχές δεν διαθέτουν καθαρό νερό, αξιοπρεπή στέγαση, ηλεκτρική ενέργεια, εκπαίδευση, υγειονομική περίθαλψη, δημόσιες μεταφορές και διαδίκτυο.

Στο πλαίσιο της ανάκαμψης πρέπει να δοθεί προτεραιότητα στους ανθρώπους, ώστε η ποιότητα ζωής των περιοχών αυτών να προσεγγίσει τους ενωσιακούς και εθνικούς μέσους όρους. Κατά συνέπεια, οι προσπάθειες ανάκαμψης θα πρέπει να ξεκινήσουν από τη συμβολή στον μετριασμό της φτώχειας, στην αντιμετώπιση των βασικών αναγκών των ανθρώπων και, ιδίως, στη δημιουργία ευκαιριών για τα παιδιά και τους νέους μέσω μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών πολιτικών, και επενδύσεων σε βασικές υποδομές, δημόσιες υπηρεσίες υψηλής ποιότητας και διοικητική ικανότητα, τα οποία θα συμπληρώνονται από πολιτικές και κονδύλια της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό να υποστηριχθούν οι εξόχως απόκεντρες περιοχές στην υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και στην επίτευξη των στόχων της συνόδου κορυφής του Πόρτο για το 2030 όσον αφορά τις θέσεις εργασίας, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας²⁹.

²⁸ Στη γνωμοδότηση της ΕτΠ αριθ. CDR 3319/2020 επισημαίνεται ότι η κρίση προκάλεσε σοβαρό πρόβλημα στη διανομή τροφίμων στις εξόχως απόκεντρες περιοχές.

²⁹ [Κοινωνική σύνοδος κορυφής του Πόρτο — Κοινωνική δέσμευση του Πόρτο \(2021portugal.eu\)](#): έως το 2030 τουλάχιστον το 78 % των ατόμων ηλικίας 20 έως 64 ετών θα πρέπει να εργάζεται· τουλάχιστον το 60 % των ενηλίκων

Αντιμετώπιση της φτώχειας, προώθηση της ισότητας και της ένταξης

Το 2019 το ποσοστό των ατόμων που αντιμετώπιζαν κίνδυνο φτώχειας ήταν 28,5 % στις Κανάριες Νήσους, 31,8 % στις Αζόρες και 27,8 % στη Μαδέρα, ποσοστό πολύ υψηλότερο από τους μέσους όρους της ΕΕ και των κρατών μελών³⁰. Το ποσοστό φτώχειας στη Γουαδελούπη (34 %) είναι υπερδιπλάσιο του ποσοστού στην ηπειρωτική Γαλλία (14 %)³¹. Στις αγροτικές κοινότητες της Ρεϊνιόν, ένας στους δύο ανθρώπους ζει κάτω από το όριο της φτώχειας³². Τα παιδιά και άλλες ευάλωτες ομάδες, όπως οι ηλικιωμένοι, αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο φτώχειας. Για παράδειγμα, το 2017, 8 στα 10 παιδιά στο Μαγιότ και 6 στα 10 στη Γαλλική Γουιάνα ζούσαν σε νοικοκυριό που αντιμετώπιζε κίνδυνο φτώχειας³³.

Επιπλέον, το χάσμα μεταξύ των φύλων στην απασχόληση είναι πολύ υψηλότερο στις εξόχως απόκεντρες περιοχές από τον μέσο όρο της ΕΕ και είναι ιδιαίτερα έντονο στο Μαγιότ, όπου το ποσοστό των απασχολούμενων γυναικών είναι περίπου το ήμισυ του ποσοστού των ανδρών (23,9 % και 41,9 % αντίστοιχα³⁴). Η ανεργία των γυναικών είναι υψηλότερη από την ανεργία των ανδρών σε όλες τις εξόχως απόκεντρες περιοχές εκτός από τη Ρεϊνιόν³⁵. Η προώθηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας μπορεί να αυξήσει τα ποσοστά απασχόλησης, συμβάλλοντας κατ' αυτόν τον τρόπο στον στόχο απασχόλησης του 78 % του ευρωπαϊκού πυλώνα έως το 2030. Αυτό απαιτεί επαρκή μέτρα για την εξασφάλιση ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, καθώς και καλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και μακροχρόνια φροντίδα.

Στο πλαίσιο αυτό, οι δράσεις που αποσκοπούν στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των φύλων στην απασχόληση, τη φροντίδα, τις αμοιβές και τη λήψη αποφάσεων, καθώς και στον τερματισμό της έμφυλης βίας³⁶ είναι απαραίτητες, όπως προσδιορίζεται στη στρατηγική της ΕΕ για την ισότητα των φύλων³⁷. Η στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα του παιδιού³⁸ και η ευρωπαϊκή εγγύηση για τα παιδιά³⁹ μπορούν επίσης να χρησιμεύσουν ως χάρτες πορείας για πρωτοβουλίες με στόχο την προστασία των παιδιών στις εξόχως απόκεντρες περιοχές και την παροχή βοήθειας για την εκπλήρωση των δικαιωμάτων τους. Τα ταμεία της πολιτικής συνοχής της ΕΕ —συμπεριλαμβανομένων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+)— συμβάλλουν στην επίτευξη αυτών των στόχων. Για παράδειγμα, κατά την περίοδο 2014-2020, το ΕΤΠΑ χορήγησε 82 εκατ. EUR για τη στήριξη εγκαταστάσεων παιδικής μέριμνας και κοινωνικών εγκαταστάσεων στη Μαδέρα και στις Αζόρες. Οι επενδύσεις του ΕΚΤ+ στις εξόχως απόκεντρες περιοχές μπορούν να συμβάλουν στην αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού και στην παροχή επισιτιστικής και υλικής βοήθειας στους απόρους.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

– να θέσουν στόχους για την υλοποίηση του **ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων**

θα πρέπει να συμμετέχει ετησίως σε κατάρτιση· τουλάχιστον 15 εκατομμύρια λιγότερα άτομα να αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας.

³⁰ Eurostat, κωδικός: [ilc_peps11](#), μέσοι όροι: Πορτογαλία 17,2 και Ισπανία 20,7.

³¹ INSEE [Analyses Guadeloupe No 43](#), 2020.

³² INSEE [Niveaux de vie et pauvreté à La Réunion en 2017 No 169](#), 2020.

³³ INSEE [Première No 1804](#), 2020.

³⁴ Eurostat, κωδικός: [LFST_R_LFE2EMPRTN](#).

³⁵ Eurostat, κωδικός: [LFST_R_LFU3RT](#), 2020.

³⁶ COM(2022) 105 final.

³⁷ COM(2020) 152 final.

³⁸ COM(2021) 142 final.

³⁹ Σύσταση (ΕΕ) 2021/1004 του Συμβουλίου.

στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, συμβάλλοντας στην επίτευξη των συνολικών στόχων του· να διασφαλίσουν ότι τα μέτρα στο πλαίσιο αυτό αντιμετωπίζουν τις ειδικές προκλήσεις των εν λόγω περιοχών· να αξιοποιήσουν πλήρως το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών πρόσθετων κονδυλίων για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, για την επίτευξη των στόχων και των δράσεων του πυλώνα·

- να αναπτύξουν μέτρα για τη **μείωση της φτώχειας** στις περιοχές αυτές στο πλαίσιο των εθνικών πολιτικών, εστιάζοντας στις ευάλωτες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των ηλικιωμένων· να αξιολογήσουν τον αντίκτυπο των μεταρρυθμίσεων στη φτώχεια και στις ανισότητες·
- να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών κατά την υλοποίηση των **εγγυήσεων για τη νεολαία και της εγγύησης για τα παιδιά** σε αυτές τις περιοχές, και ιδίως των σχεδίων δράσης της ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά·
- να χρησιμοποιήσουν τα εθνικά και ενωσιακά ταμεία, ιδίως το ΕΚΤ+, για τη στήριξη των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, της ισόρροπης συμμετοχής των φύλων στην αγορά εργασίας, της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρία στην απασχόληση με την παράλληλη προώθηση της κοινωνικής τους ένταξης, των ίσων όρων εργασίας και της προστασίας των θυμάτων βίας.

Η Επιτροπή:

- θα στηρίζει τις εξόχως απόκεντρες περιοχές στην υλοποίηση του **ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων**· θα αποτυπώσει τις ιδιαιτερότητές τους σε πρωτοβουλίες στο πλαίσιο του σχεδίου δράσης της· θα παρακολουθεί την υλοποίηση μέσω της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου· θα στηρίζει συζητήσεις υψηλού επιπέδου σχετικά με την υλοποίηση στις εν λόγω περιοχές·
- θα αξιολογήσει τη διάσταση των εξόχως απόκεντρων περιοχών στα εθνικά σχέδια δράσης για την υλοποίηση της **ευρωπαϊκής εγγύησης για τα παιδιά** προκειμένου να εξασφαλίσει ότι τα παιδιά σε αυτές τις περιοχές απολαμβάνουν τις ίδιες ευκαιρίες όπως και σε άλλες περιοχές της ΕΕ και να στηρίζει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών·
- θα παρακολουθεί τις δράσεις των περιοχών αυτών για τη **μείωση της φτώχειας**, την ένταξη και την ισότητα, καθώς και για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών⁴⁰.
- θα στηρίζει μέσω του ΕΚΤ+ δράσεις για τη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού· θα παρακολουθεί την εφαρμογή των στρατηγικών κοινωνικής ένταξης (π.χ. πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες)·
- θα στηρίζει τη συμμετοχή των εξόχως απόκεντρων περιοχών στο δίκτυο περιφερειών ευρωπαϊκής κοινωνικής οικονομίας και στο πρόγραμμα ευρωπαϊκών αποστολών κοινωνικής οικονομίας.

Πρόσβαση σε κατάλληλη στέγαση, νερό, διαδίκτυο και οικονομικά προσιτές μεταφορές και ενέργεια

Σε ορισμένες εξόχως απόκεντρες περιοχές, πολλοί άνθρωποι στερούνται κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης και πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες. Το 53 % των ατόμων στη Γαλλική Γουιάνα ζουν σε υπερπλήρη καταλύματα (8 % στην ηπειρωτική Γαλλία) και το 56 % των καταλυμάτων

⁴⁰ COM(2022) 105 final.

στο Μαγιότ είναι υπερπλήρη⁴¹. Η πρόσβαση σε νερό είναι ανεπαρκής σε ορισμένες περιοχές: στο Μαγιότ, το ένα τρίτο των νοικοκυριών δεν έχει πρόσβαση σε τρεχούμενο νερό⁴². Στη Γαλλική Γουιάνα, πάνω από το 30 % του πληθυσμού δεν έχει πρόσβαση σε ζεστό νερό⁴³. Στη Γουαδελούπη, οι άνθρωποι δεν έχουν συνεχή πρόσβαση σε νερό λόγω διαρροών στο δίκτυο διανομής⁴⁴. Οι υψηλές τιμές της ενέργειας που αυξήθηκαν περαιτέρω εξαιτίας της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία ενέχουν τον κίνδυνο να καταστήσουν την ηλεκτρική ενέργεια οικονομικά απρόσιτη για πολλούς. Η έλλειψη δημόσιων μεταφορών επηρεάζει την πρόσβαση σε υπηρεσίες, στην εκπαίδευση και σε ευκαιρίες απασχόλησης.

Τα ταμεία της πολιτικής συνοχής διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην κάλυψη ορισμένων από αυτές τις βασικές ανάγκες. Για παράδειγμα, κατά την περίοδο 2014-2020, το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής (ΤΣ)⁴⁵ στήριξαν την ανάπτυξη βιώσιμων υποδομών αστικών μεταφορών, ύδρευσης και ενέργειας στη Μαδέρα και στις Αζόρες με 116 εκατ. EUR. Τα πορτογαλικά και γαλλικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας προβλέπουν επενδύσεις στην κοινωνική στέγαση. Η αντιμετώπιση των βασικών αναγκών των ανθρώπων απαιτεί σημαντικές εθνικές επενδύσεις σε υποδομές, οι οποίες συμπληρώνονται από κονδύλια της ΕΕ. Αυτό πρέπει να αντικατοπτρίζεται στον προγραμματισμό των κονδυλίων της ΕΕ και στις αιτήσεις χρηματοδότησης στο πλαίσιο προγραμμάτων της ΕΕ, όπως ο μηχανισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΜΣΕ)⁴⁶.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να εξασφαλίσουν την πρόσβαση σε επαρκή και οικονομικά προσιτή στέγαση, νερό, ηλεκτρική ενέργεια, μεταφορές και διαδίκτυο· να διερευνήσουν τη δυνατότητα ανάπτυξης συνεργειών μεταξύ των εθνικών προϋπολογισμών και των ταμείων και εργαλείων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των ταμείων της πολιτικής συνοχής· να καθορίσουν στόχους σε περιφερειακό επίπεδο για την κάλυψη βασικών αναγκών.

Η Επιτροπή:

- θα στηρίξει τις εξόχως απόκεντρες περιοχές και τα κράτη μέλη τους για την επίτευξη συνεργειών μεταξύ των εθνικών προϋπολογισμών και των διαφόρων ταμείων και προγραμμάτων της ΕΕ —όπως το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ+, το ΤΣ και ο ΜΣΕ— για την αντιμετώπιση βασικών αναγκών των πολιτών.

Πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη

Παρότι τα συστήματα υγείας των εξόχως απόκεντρων περιοχών διαφέρουν σημαντικά, χαρακτηρίζονται από χαμηλότερη ικανότητα και μικρότερο αριθμό επαγγελματιών υγείας σε σχέση με τους μέσους όρους σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο⁴⁷. Η πανδημία COVID-19 έχει καταδείξει την πολύ μεγάλη ευπάθεια και την απομόνωση των περιοχών αυτών. Οι περιοχές

⁴¹ [France Info με βάση στοιχεία του INSEE.](#)

⁴² INSEE [Analyses Mayotte No 18](#), 2019.

⁴³ INSEE [Dossier Guyane No 10](#), 2020.

⁴⁴ Το 2019 το 63 % των μέσων απωλειών νερού στη Γουαδελούπη οφειλόταν σε προβλήματα υποδομών. Τα 2/3 των εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων δεν βρίσκονται σε ικανοποιητική κατάσταση. [Eau et assainissement - Rapport chiffres clés \(guadeloupe.developpement-durable.gouv.fr\).](#)

⁴⁵ Το ΤΣ στηρίζει τις πορτογαλικές εξόχως απόκεντρες περιοχές.

⁴⁶ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1153.

⁴⁷ Eurostat, κωδικός: [HLTH_RS_PRSRG](#) — Το Μαγιότ διαθέτει 81 ιατρούς ανά 100 000 άτομα, και η Γαλλική Γουιάνα 219, ενώ ο μέσος όρος της ΕΕ είναι 391.

αυτές αντιμετωπίζουν επίσης χαμηλό προσδόκιμο ζωής⁴⁸, και ιδίως υψηλά ποσοστά βρεφικής θνησιμότητας⁴⁹, εξάρσεις τροπικών ασθενειών και ρύπανση⁵⁰. Είναι σημαντικό να ενισχυθεί η ιατρική ικανότητα, να βελτιωθεί η πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, η προαγωγή της υγείας και η πρόληψη των ασθενειών, καθώς και να ενισχυθεί η ετοιμότητα σε περίπτωση πανδημίας.

Τα ταμεία της πολιτικής συνοχής και ο ΜΑΑ μπορούν να παρέχουν στήριξη, π.χ. για υποδομές, εξοπλισμό, ιατρική κατάρτιση και ψηφιακές λύσεις υγείας. Για παράδειγμα, το γαλλικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα επενδύσει στον εκσυγχρονισμό των νοσοκομείων στις εξόχως απόκεντρες περιοχές. Το πρόγραμμα «Η ΕΕ για την υγεία» (EU4Health)⁵¹ μπορεί να στηρίξει δράσεις για τη μείωση των ανισοτήτων όσον αφορά την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και την ενίσχυση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων, την ηλεκτρονική υγεία, την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη των ασθενειών. Το Interreg⁵², ένα βασικό μέσο συνεργασίας μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ και με γειτονικές χώρες εκτός ΕΕ, μπορεί να στηρίξει περαιτέρω τη συνεργασία στον τομέα της υγείας. Το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη» στηρίζει επίσης τις ψηφιακές υποδομές για την πρόσβαση σε απεικονιστικά και γονιδιωμιακά δεδομένα για διάγνωση και περίθαλψη.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να στηρίζουν την ανάπτυξη συστημάτων υγείας και την πρόσβαση στην περίθαλψη, να αναπτύξουν λύσεις ηλεκτρονικής υγείας για την αντιμετώπιση των ελλείψεων σε επαγγελματίες υγείας, καθώς και να στηρίζουν την ψηφιοποίηση του συστήματος υγείας·
- να συμμετάσχουν σε δράσεις στο πλαίσιο του προγράμματος «Η ΕΕ για την υγεία», ιδίως για τη γεφύρωση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας, την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση κρίσεων, την ηλεκτρονική υγεία, την προαγωγή της υγείας και την πρόληψη των ασθενειών, την πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη και τις τροπικές ασθένειες· Τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν τις ειδικές ανάγκες των εξόχως απόκεντρων περιοχών τους όσον αφορά τη συμμετοχή τους στις δράσεις του προγράμματος «Η ΕΕ για την υγεία»·
- να συνεργαστούν με την Ευρωπαϊκή Αρχή Ετοιμότητας και Αντιμετώπισης Καταστάσεων Έκτακτης Υγειονομικής Ανάγκης για την εξασφάλιση της παροχής κρίσιμων ιατρικών προμηθειών κατά τη διάρκεια κρίσης, καθώς και με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νόσων όσον αφορά την ετοιμότητα και την αντιμετώπιση απειλών κατά της υγείας·
- να χρησιμοποιήσουν τα προγράμματα Interreg για συνεργασία στον τομέα της υγείας στις περιφερειακές λεκάνες.

Η Επιτροπή:

- θα προσεγγίσει τα ενδιαφερόμενα μέρη των εξόχως απόκεντρων περιοχών ώστε να συμμετάσχουν στις προπαρασκευαστικές εργασίες των **ετήσιων προγραμμάτων εργασίας του προγράμματος «Η ΕΕ για την υγεία»** και σε μεταγενέστερες ενημερωτικές εκδηλώσεις

⁴⁸ Eurostat, κωδικός: [DEMO_R_MLIFEXP](#). Το προσδόκιμο ζωής στις Αζόρες και τη Μαδέρα είναι 78,8 έτη, ο μέσος όρος στην Πορτογαλία είναι 81,9.

⁴⁹ Eurostat, κωδικός: [DEMO_R_MINFIND](#). Η βρεφική θνησιμότητα είναι σχεδόν τριπλάσια του μέσου όρου της ΕΕ στη Γαλλική Γουιάνα (9,7, μέσος όρος ΕΕ 3,4).

⁵⁰ Η χλωρδεκόνη, ένα ζιζανιοκτόνο που έχει απαγορευτεί στην ΕΕ από το 2003, χρησιμοποιούνταν στην Καραϊβική στο παρελθόν και συνδέεται με αυξημένα ποσοστά καρκίνου.

⁵¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/522.

⁵² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1059.

για τη διευκόλυνση της συμμετοχής τους σε συγκεκριμένες δράσεις· θα εξετάσει στοχευμένες δράσεις για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές⁵³.

- θα εξασφαλίσει τη συμμετοχή των εξόχως απόκεντρων περιοχών **σε συζητήσεις** σχετικά με πρωτοβουλίες πολιτικής ειδικού ενδιαφέροντος, όπως ο εμβολιασμός, ο καρκίνος, η ψυχική υγεία·
- θα καλέσει τις μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) των εξόχως απόκεντρων περιοχών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη να συμμετάσχουν στην **πλατφόρμα ενδιαφερόμενων μερών στον τομέα της πολιτικής για την υγεία**·
- θα βελτιώσει την προσβασιμότητα, την ποιότητα και τη βιωσιμότητα της υγειονομικής περίθαλψης μέσω του ΕΚΤ+ και του ΕΤΠΑ·
- θα αντιμετωπίσει συγκεκριμένα τρωτά σημεία των εξόχως απόκεντρων περιοχών στα προγράμματα εργασίας της Ευρωπαϊκής Αρχής Ετοιμότητας και Αντιμετώπισης Καταστάσεων Έκτακτης Υγειονομικής Ανάγκης⁵⁴.
- θα στηρίζει την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού σχεδίου για την καταπολέμηση του καρκίνου, το οποίο αντιμετωπίζει την άνιση πρόσβαση στην πρόληψη, τον προσυμπτωματικό έλεγχο, τη διάγνωση, τη θεραπεία και την περίθαλψη.

Ευκαιρίες για τους νέους: εκπαίδευση, κατάρτιση, στήριξη της απασχόλησης και επιχειρηματικότητα

Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές πλήττονται από υψηλή ανεργία των νέων και διαρροή εγκεφάλων. Η ανεργία των νέων υπερβαίνει το 50 % στις Κανάριες Νήσους και στο Μαγιότ, και περίπου το 40 % στη Γουαδελούπη, τη Μαρτινίκα και τη Ρεϊνιόν, ποσοστό πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ που είναι 16 %. Οι περιοχές αυτές έχουν ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα ΕΑΕΚ (33,6 % στη Γαλλική Γουιάνα και 24,6 % στη Ρεϊνιόν, ποσοστό τριπλάσιο και διπλάσιο του μέσου όρου της Γαλλίας και της ΕΕ αντίστοιχα) και ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο (27 % στις Αζόρες, ποσοστό τριπλάσιο του μέσου όρου 8,9 % της Πορτογαλίας)⁵⁵.

Το μορφωτικό επίπεδο είναι επίσης χαμηλότερο σε αυτές τις περιοχές. Ο αναλφαβητισμός αποτελεί ευρέως διαδεδομένο φαινόμενο στις γαλλικές εξόχως απόκεντρες περιοχές: ανάλογα με την περιφέρεια, το 30 % έως 73 % των ατόμων ηλικίας 17 ετών αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην ανάγνωση (ποσοστό πολύ υψηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο του 9,6 %)⁵⁶. Στο πλαίσιο αυτό, η στήριξη της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της διά βίου μάθησης αποτελούν προτεραιότητες για τη στήριξη από την ΕΕ, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της δημόσιας διαβούλευσης του 2021. Το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων αποσκοπεί στη μείωση του ποσοστού των ΕΑΕΚ από 12,6 % (2019) σε 9 % έως το 2030, ιδίως μέσω της βελτίωσης των προοπτικών απασχόλησής τους. Στο πλαίσιο των εγγυήσεων για τη νεολαία, τα κράτη μέλη έχουν δεσμευτεί να διασφαλίζουν ότι οι νέοι λαμβάνουν προσφορά εργασίας, εκπαίδευσης, μαθητείας ή πρακτικής άσκησης εντός τεσσάρων μηνών από την αποχώρησή τους από το εκπαιδευτικό σύστημα ή από μια θέση εργασίας.

⁵³ [Έγγραφο κοινής θέσης των κρατών μελών και των εξόχως απόκεντρων περιοχών του Ιανουαρίου του 2022 \(outre-mer.gouv.fr\)](#).

⁵⁴ Όπως πρότειναν όσοι απάντησαν στη δημόσια διαβούλευση.

⁵⁵ Eurostat, κωδικός: [EDAT_LFSE_16](#).

⁵⁶ [Convention Nationale des Associations de Protection de l'Enfant, La protection de l'enfance en Outre-mer. Etat des lieux et phenomenes émergents \(cnapc.fr\)](#).

Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΕ στηρίζει την ανάπτυξη δεξιοτήτων στις εξόχως απόκεντρες περιοχές μέσω μιας σειράς μέσων. Κατά την περίοδο 2021-2027 το ΕΚΤ+ θα στηρίζει περαιτέρω την κατάρτιση, την πρόληψη της εγκατάλειψης του σχολείου και τον επαγγελματικό προσανατολισμό, την απασχόληση των νέων, την επιχειρηματικότητα και τη δημιουργία επιχειρήσεων, διαθέτοντας τουλάχιστον το 12,5 % των κονδυλίων του προγράμματος για τη στήριξη των νέων. Τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας μπορούν επίσης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο —για παράδειγμα, το γαλλικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στηρίζει ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη Γουαδελούπη και τη Ρεϊνιόν. Κατά την περίοδο 2014-2020 σχεδόν 25 000 άτομα από τη Μαρτινίκα συμμετείχαν σε προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΚΤ. Τα νέα πρόσθετα κονδύλια του ΕΚΤ+ για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές θα στηρίζουν την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, τη μαθητεία, τη μετάβαση από το σχολείο στην εργασία, την απασχόληση των νέων και την κινητικότητα. Το σκέλος «Απασχόληση και Κοινωνική Καινοτομία» του ΕΚΤ+ μπορεί να στηρίζει την πρόσβαση σε χρηματοδότηση για τις κοινωνικές επιχειρήσεις, την ενισχυμένη κινητικότητα του εργατικού δυναμικού και τον εκσυγχρονισμό των πολιτικών απασχόλησης. Η νέα πρωτοβουλία ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve) που υποστηρίζεται από το εν λόγω ταμείο είναι μια πρωτοβουλία ενεργητικής ένταξης που στηρίζει τους μειονεκτούντες νέους ΕΕΑΚ να αποκτήσουν επαγγελματική πείρα στο εξωτερικό και πείρα για να εισέλθουν στην αγορά εργασίας και να συμμετάσχουν στην κοινωνία. Η πρωτοβουλία αποσκοπεί ειδικότερα να συμπεριλάβει νέους από αγροτικές, περιφερειακές και λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες, παρέχοντάς τους μια εργασιακή εμπειρία σε άλλο κράτος μέλος. Μπορεί επίσης να στηρίζει την κινητικότητα των νέων από τις εξόχως απόκεντρες περιοχές σε γειτονικές τρίτες χώρες και στην ηπειρωτική χώρα.

Διάφορες πρωτοβουλίες κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Έτους Νεολαίας 2022 θα ενδυναμώσουν τους νέους, συμπεριλαμβανομένης μιας νέας πρωτοβουλίας που απευθύνεται αποκλειστικά σε νέους από τις εξόχως απόκεντρες περιοχές. Το πρόγραμμα Erasmus+⁵⁷ παρέχει πρόσθετη στήριξη σε σπουδαστές από τις περιοχές αυτές για να σπουδάσουν στο εξωτερικό, συμπεριλαμβανομένης συνεργασίας με γειτονικές τρίτες χώρες. Κατά την περίοδο 2014-2020, 28 500 άτομα από όλες τις εξόχως απόκεντρες περιοχές συμμετείχαν σε έργα κινητικότητας του Erasmus+⁵⁸. Μέσω της στρατηγικής της για την ένταξη και την πολυμορφία, η Επιτροπή βοηθά νέους από αυτές τις περιοχές να συμμετάσχουν στο Erasmus+ και στο Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης. Επιπλέον, είναι σημαντικό να προωθηθούν οι νέοι ερευνητές από αυτές τις περιοχές και να υποστηριχθεί η συμμετοχή τους στο πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων Ευρώπη», το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ⁵⁹ και να δημιουργηθούν ελκυστικές ευκαιρίες απασχόλησης για τους νέους στην περιοχή τους. Η Επιτροπή διαμορφώνει επίσης πρωτοβουλία για τον μετριασμό των προκλήσεων που συνδέονται με τη διαρροή εγκεφάλων σε πληττόμενες περιοχές της ΕΕ, όπως οι εξόχως απόκεντρες περιοχές, και για τον εντοπισμό πιθανών λύσεων.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να δημιουργήσουν προγράμματα μαθητείας, διατήρησης θέσεων εργασίας και πρόσληψης για νέους στις εξόχως απόκεντρες περιοχές στο πλαίσιο των εγγυήσεων για τη νεολαία, χρησιμοποιώντας κονδύλια της ΕΕ και ενσωματώνοντας τη διάσταση του φύλου· να συμπεριλάβουν την πρωτοβουλία ALMA στα προγράμματα του ΕΚΤ+· να εφαρμόσουν

⁵⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/817.

⁵⁸ Πίνακας εργαλείων της ΓΔ ΕΑΚ.

⁵⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/695.

δοκιμαστικά ψηφιακά εκπαιδευτικά μοντέλα:

- να προσδιορίσουν τις ανάγκες σε δεξιότητες στις εξόχως απόκεντρες περιοχές· να χρησιμοποιήσουν το EKT+, συμπεριλαμβανομένου του πρόσθετου κονδυλίου ύψους 370 εκατ. EUR για τη βελτίωση της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της κινητικότητας και της απασχόλησης των νέων·
- να παράσχουν επαγγελματικό προσανατολισμό στους νέους, λαμβάνοντας υπόψη τη διάσταση του φύλου· να συστήσουν υπηρεσίες μίας στάσης ώστε να βοηθήσουν στην εξασφάλιση μιας πρώτης θέσης εργασίας·
- να χρησιμοποιήσουν το Interreg για την περαιτέρω ανάπτυξη περιφερειακών προγραμμάτων μαθησιακής κινητικότητας σε συνέργεια με το Erasmus+.

Η Επιτροπή:

- θα δημιουργήσει ένα πρόγραμμα επιχορηγήσεων ύψους 1 εκατ. EUR που θα παρέχει στους νέους τη δυνατότητα να σχεδιάζουν και να υλοποιούν έργα σε τοπικό επίπεδο, με ιδιαίτερη έμφαση στην ισότητα και την ένταξη, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Νεολαίας 2022 με την τεχνική βοήθεια υπό την ηγεσία της Επιτροπής στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ·
- θα λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες αυτών των περιοχών στα ετήσια προγράμματα εργασίας στο πλαίσιο του EKT+· θα στηρίζει τις περιφέρειες στη χρήση των νέων πρόσθετων κονδυλίων του EKT+ και θα παρακολουθεί τη χρήση τους·
- θα αναγνωρίσει τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών και θα στηρίζει τη συμμετοχή τους στα **προγράμματα εργασίας του Erasmus+**, συμπεριλαμβανομένων ανταλλαγών με τρίτες χώρες⁶⁰, καθώς και στην **εμβληματική πρωτοβουλία για τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια** και στα κέντρα επαγγελματικής αριστείας·
- θα συνεργαστεί με τους εθνικούς οργανισμούς για την περαιτέρω στήριξη της συμμετοχής των νέων των εξόχως απόκεντρων περιοχών στο **Erasmus+** και στο **Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης**·
- θα παράσχει εξατομικευμένη ενημέρωση για τη στήριξη της συμμετοχής των νέων των εξόχως απόκεντρων περιοχών στην πρωτοβουλία «Interreg Volunteer Youth», π.χ. σε γειτονικές χώρες·
- θα αποτυπώσει τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών στην πρωτοβουλία «Pathways to School Success» (Διαδρομές προς τη σχολική επιτυχία) για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης·
- θα λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών στην επικείμενη πρωτοβουλία για τον μετριασμό των προκλήσεων που συνδέονται με τη διαρροή εγκεφάλων.

2.2. ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΩΝ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩΝ, ΕΣΤΙΑΣΗ ΣΕ ΒΑΣΙΚΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ

Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους. Κάθε περιοχή έχει το δικό της σύνολο περιορισμών και πλεονεκτημάτων, από τη γεωργία ή τον τουρισμό μέχρι τη γαλάζια οικονομία ή το διάστημα. Η οικονομική ανάπτυξη παρουσιάζει σημαντικές διαφοροποιήσεις από το Μαγιότ (30 % του ΑΕΠ της ΕΕ) και τη Γαλλική Γουιάνα (46 %) μέχρι τη Μαδέρα (69 %) και τη Μαρτινίκα (76 %). Αυτή η ισχυρή διαφοροποίηση απαιτεί προσαρμοσμένες στρατηγικές

⁶⁰ Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, η ΕτΠ και η CPRUP ζητούν μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής των εξόχως απόκεντρων περιοχών στο Erasmus+ και για την προώθηση των ανταλλαγών με τις γειτονικές χώρες.

περιφερειακής ανάπτυξης. Η διαφοροποίηση των οικονομιών τους μέσω της εστίασης στην προστιθέμενη αξία τους, σύμφωνα με τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσής τους, είναι καίριας σημασίας για την ανάκαμψη και την ανάπτυξη.

Η κρίση λόγω της νόσου COVID-19 καθώς και οι αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και των τροφίμων λόγω της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία κατέστησε προφανή την ανάγκη οι εν λόγω εξόχως απόκεντρες περιοχές να αναπτύξουν ορισμένο επίπεδο αυτονομίας στη γεωργία και τον ενεργειακό εφοδιασμό και να διαφοροποιήσουν τις πηγές. Η ικανότητα παραγωγής φιλικών προς το περιβάλλον τροφίμων αποτελεί ευκαιρία διαφοροποίησης και οικολογικού προσανατολισμού του τομέα και δημιουργίας ποιοτικών θέσεων εργασίας. Στο ίδιο πνεύμα, η χρήση εγκαταστάσεων καθαρής ενέργειας που βασίζονται, για παράδειγμα, στην ηλιακή και την αιολική ενέργεια μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση των ελλείψεων και στην απαλλαγή του ενεργειακού μείγματός τους από τις ανθρακούχες εκπομπές.

Έρευνα, καινοτομία και έξυπνη εξειδίκευση

Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές επικαιροποιούν τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσής⁶¹ τους ώστε να προωθήσουν την καινοτομία στους πλέον υποσχόμενους τομείς, κυρίως στον αγροδιατροφικό τομέα και στους τομείς της βιοοικονομίας, της βιώσιμης γαλάζιας οικονομίας, της κατάρτισης και της έρευνας στην τροπική ιατρική, του τουρισμού, καθώς και στους δημιουργικούς κλάδους. Η ενίσχυση της έρευνας και της καινοτομίας (E&K) μπορεί να βοηθήσει τις περιοχές αυτές να αξιοποιήσουν τα πλεονεκτήματά τους και να ενταχθούν στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας. Η Επιτροπή θα προσπαθήσει να βελτιώσει την πρόσβαση στην αριστεία και να συμβάλει στην υπέρβαση του χάσματος καινοτομίας⁶². Το προηγούμενο πρόγραμμα-πλαίσιο έρευνας και καινοτομίας «Ορίζων 2020» βοήθησε τις εξόχως απόκεντρες περιοχές να ενισχύσουν την ερευνητική τους ικανότητα μέσω του έργου FORWARD⁶³. Το σκέλος «Διεύρυνση της συμμετοχής και διάδοση της αριστείας» του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων Ευρώπη» για τη στήριξη των χωρών που υστερούν στην έρευνα επεκτάθηκε σε όλες τις εξόχως απόκεντρες περιοχές. Πρόσφατες προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για έργα του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων Ευρώπη», π.χ. σχετικά με τη θαλάσσια βιοποικιλότητα ή την αποκατάσταση οικοσυστημάτων, αντικατοπτρίζουν τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών. Θα πρέπει να διερευνηθεί η δυνατότητα ανάπτυξης συνεργειών μεταξύ του ΕΤΠΑ και του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων Ευρώπη», π.χ. σωρευτική χρηματοδότηση και στήριξη έργων στα οποία έχει απονεμηθεί το σήμα ποιότητας «Σφραγίδα Αριστείας». Το πρόγραμμα-πλαίσιο «Ορίζων Ευρώπη» προωθεί περαιτέρω τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών προγραμμάτων E&K, παρέχοντας στα κράτη τη δυνατότητα να προσδιορίζουν κοινές προτεραιότητες για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές τους και να υποβάλλουν κοινές προτάσεις. Η αποστολή του «Ορίζων Ευρώπη» «Αποκατάσταση των ωκεανών και των υδάτων μας έως το 2030» παρέχει πρόσθετες ευκαιρίες για την ενίσχυση της τοπικής E&K.

Το ΕΤΠΑ θα στηρίζει την καινοτομία μέσω των κύριων προγραμμάτων του, των προγραμμάτων Interreg και της πρωτοβουλίας για τις διαπεριφερειακές επενδύσεις στην καινοτομία, η οποία επεκτείνει τα διαπεριφερειακά έργα σε τομείς έξυπνης εξειδίκευσης. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας (ΕΤΘΑΥ)⁶⁴ ενισχύει επίσης την αξιοποίηση της

⁶¹ COM(2017) 376 final.

⁶² COM(2020) 628 final.

⁶³ [FORWARD Fostering research excellence in EU outermost regions \(forward-h2020.eu\)](https://forward-h2020.eu)

⁶⁴ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1139.

έρευνας, της καινοτομίας και της τεχνολογίας στη γαλάζια οικονομία, ενώ η πλατφόρμα⁶⁵ και το ταμείο BlueInvest παρέχουν υπηρεσίες επενδυτικής ετοιμότητας.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να συμμετάσχουν σε ευκαιρίες στο πλαίσιο του σκέλους «διεύρυνσης» του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων Ευρώπη» και στις προσκλήσεις υποβολής προτάσεων για έργα σε βασικά θέματα για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές·
- να δρομολογήσουν μια διαδικασία για τον προσδιορισμό κοινών προτεραιοτήτων ενόψει της συνεργασίας σε επίπεδο προγράμματος μεταξύ των χρηματοδοτών της έρευνας, στο πλαίσιο του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων Ευρώπη»·
- να επανεξετάσουν και να εφαρμόσουν στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης· να επωφεληθούν από τις ευκαιρίες που προσφέρουν οι διαπεριφερειακές συμπράξεις και αλυσίδες αξίας έξυπνης εξειδίκευσης.

Η Επιτροπή:

- θα σχεδιάσει μια πρόσκληση υποβολής προτάσεων προσαρμοσμένη στις εξόχως απόκεντρες περιοχές στο πλαίσιο του **προγράμματος εργασίας 2023-2024 της πρωτοβουλίας για τις διαπεριφερειακές επενδύσεις στην καινοτομία**·
- με την επιφύλαξη των αποτελεσμάτων του έργου FORWARD, **θα προτείνει μια ειδική δράση συντονισμού και στήριξης στο πλαίσιο του σκέλους διεύρυνσης του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη»**, όπως προτείνεται από τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, για την περαιτέρω ενεργοποίηση των τοπικών κοινοτήτων έρευνας και καινοτομίας, π.χ. μέσω έργων τοπικών ερευνητών σχετικά με κοινωνικοοικονομικά θέματα που αφορούν ειδικά τις εν λόγω περιοχές·
- θα στηρίζει τις εξόχως απόκεντρες περιοχές στη διαμόρφωση και την εφαρμογή στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης και θα παράσχει προσαρμοσμένη στήριξη μέσω της **κοινότητας πρακτικής** που θα δρομολογηθεί έως το τέλος του 2022·
- θα εξασφαλίσει ότι τα επόμενα προγράμματα εργασίας του προγράμματος-πλαισίου «Ορίζων Ευρώπη» περιλαμβάνουν θέματα σχετικά με τις εξόχως απόκεντρες περιοχές.

Κινητικότητα, μεταφορές, τουρισμός, πολιτισμός

Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές βασίζονται στις αεροπορικές και θαλάσσιες συνδέσεις για τις μεταφορές και την προμήθεια αγαθών. Οι μεταφορικές συνδέσεις εντός των περιοχών και με την ηπειρωτική Ευρώπη είναι απαραίτητες για την πρόσβαση των πολιτών στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση, καθώς και για τις επιχειρήσεις, το εμπόριο και τον τουρισμό. Ο τουρισμός συμβάλλει σε σημαντικό ποσοστό της οικονομίας τους —35 % του ΑΕΠ των Κανάριων Νήσων⁶⁶ και ένα τέταρτο του ΑΕΠ της Μαδέρας— και ο τομέας επλήγη πολύ σοβαρά από την κρίση λόγω της νόσου COVID-19⁶⁷. Στη Μαδέρα υπήρχαν 61 % λιγότεροι επισκέπτες

⁶⁵ [BlueInvest \(ec.europa.eu\)](https://ec.europa.eu/blueinvest/).

⁶⁶ [Study on the impact of COVID-19 on the Outermost Regions – Final Report \(Μελέτη σχετικά με τον αντίκτυπο της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19 στις εξόχως απόκεντρες περιοχές — Τελική έκθεση\)](#), Οκτώβριος 2021 (ec.europa.eu).

⁶⁷ [Regional impacts of the COVID-19 crisis on the tourist sector – Final Report \(Περιφερειακές επιπτώσεις της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19 στον τουριστικό τομέα — Τελική έκθεση\)](#), Αύγουστος 2021 (ec.europa.eu).

σε τουριστικές εγκαταστάσεις και σημειώθηκε σχετική μείωση του εισοδήματος κατά 64 % το 2020 σε σύγκριση με το 2019⁶⁸.

Διάφορα ταμεία της ΕΕ μπορούν να στηρίζουν την κινητικότητα, τις μεταφορές και τον τουρισμό. Ο ΜΣΕ μπορεί να συγχρηματοδοτήσει υποδομές μεταφορών, και το πρόγραμμα εργασίας του στηρίζει ειδικά τους θαλάσσιους λιμένες για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας των εξόχως απόκεντρων περιοχών. Η πρόταση της Επιτροπής για την αναθεώρηση του κανονισμού για το διευρωπαϊκό δίκτυο μεταφορών (ΔΕΔ-Μ)⁶⁹ αντικατοπτρίζει τις ανάγκες συνδεσιμότητας των εξόχως απόκεντρων περιοχών, προσθέτοντας τους λιμένες, τους αστικούς κόμβους και τις οδούς τους στους χάρτες του δικτύου ΔΕΔ-Μ και καθιστώντας τις επιλέξιμες για στήριξη από τον ΜΣΕ. Οι περιοχές αυτές μπορούν να χρησιμοποιούν το ΕΤΠΑ και το ΤΣ⁷⁰ για αερολιμενικές υποδομές και για τη στήριξη του τουριστικού τομέα. Για παράδειγμα, το ισπανικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στηρίζει την ανθεκτικότητα του τουρισμού, στοχεύοντας σε επενδύσεις στους τομείς των υποδομών και του μάρκετινγκ.

Λαμβανομένης υπόψη της μεγάλης εξάρτησής τους από τις αεροπορικές συνδέσεις, όλες οι πτήσεις από τις εξόχως απόκεντρες περιοχές προς τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο εξαιρούνται από το σύστημα εμπορίας εκπομπών (ΣΕΔΕ) έως το τέλος του 2023⁷¹. Το 2021 η Επιτροπή πρότεινε να εξαιρεθούν από το ΣΕΔΕ οι πτήσεις μεταξύ των εν λόγω περιοχών και των κρατών μελών τους έως το 2030⁷². Η πορεία μετάβασης για τον τουρισμό⁷³ θα κατευθύνει την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και την ανθεκτικότητα του τομέα, με προτεινόμενες δράσεις τις οποίες μπορούν να υλοποιήσουν οι εξόχως απόκεντρες περιοχές. Τέλος, η Επιτροπή στήριξε τον πολιτιστικό τομέα με ένα πιλοτικό έργο για τον πολιτισμό το οποίο στόχευε στις εξόχως απόκεντρες περιοχές και τις υπερπόντιες χώρες και εδάφη (ΥΧΕ)⁷⁴, καθώς και με άλλες πρωτοβουλίες⁷⁵, συμπληρωματικά προς το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη».

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να αξιοποιήσουν όλες τις ευκαιρίες για τη χρηματοδότηση βασικών υποδομών μεταφορών, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα εναλλακτικά καύσιμα·
- να επενδύσουν σε έναν ανθεκτικό, ψηφιακά κατάλληλο και βιώσιμο τουρισμό, αξιοποιώντας τις ευκαιρίες χρηματοδότησης της ΕΕ, ιδίως στον προγραμματισμό των ταμείων της πολιτικής συνοχής· και να συμμετάσχουν στην υλοποίηση της πορείας μετάβασης για τον τουρισμό και να ανταλλάξουν δεδομένα σχετικά με τον τουρισμό·
- να αναβαθμίσουν τις δεξιότητες και να επανειδικεύσουν τους εργαζομένους στον τομέα του τουρισμού στο πλαίσιο της σύμπραξης του συμφώνου για τις δεξιότητες για τον τουρισμό.

Η Επιτροπή:

⁶⁸ [Study on the impact of COVID-19 on the Outermost Regions – Final Report \(Μελέτη σχετικά με τον αντίκτυπο της κρίσης λόγω της νόσου COVID-19 στις εξόχως απόκεντρες περιοχές — Τελική έκθεση\)](#), Οκτώβριος 2021 (ec.europa.eu).

⁶⁹ COM(2021) 812 final.

⁷⁰ Το ΤΣ καλύπτει τις πορτογαλικές εξόχως απόκεντρες περιοχές.

⁷¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2017/2392.

⁷² COM(2021) 552 final.

⁷³ [Transition pathway for tourism \(Πορεία μετάβασης για τον τουρισμό\)](#) (ec.europa.eu).

⁷⁴ Οι 13 ΥΧΕ είναι συνδεδεμένες με την ΕΕ: Αρούμπα (NL), Μπονέρ (NL), Κουρασάο (NL), Γαλλική Πολυνησία (FR), γαλλικές περιοχές του νοτίου ημισφαιρίου και της Ανταρκτικής (FR), Γροιλανδία (DK), Νέα Καληδονία (FR), Σάμπα (NL), Άγιος Βαρθολομαίος (FR), Άγιος Ευστάθιος (NL), Άγιος Μαρτίνος (NL), Σεν Πιερ και Μικελόν (FR) και Ουάλις και Φουτούνα (FR).

⁷⁵ Για παράδειγμα, οι πρωτοβουλίες «Παρατηρητήριο Πολιτιστικών και Δημιουργικών Πόλεων» και «Πολιτιστικά Διαμάντια».

- θα λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των περιοχών κατά την αναθεώρηση του κανονισμού για τις αεροπορικές γραμμές·
- θα ενθαρρύνει και θα διευκολύνει την αξιοποίηση από τις εξόχως απόκεντρες περιοχές των διαθέσιμων εργαλείων της ΕΕ για τη βελτίωση της συνδεσιμότητας και της κινητικότητας·
- θα στηρίξει τις επενδύσεις στον τομέα του τουρισμού· θα εξασφαλίσει ότι τα ταμεία της ΕΕ, π.χ. τα ταμεία της πολιτικής συνοχής, στηρίζουν την ανάκαμψη και τη βιώσιμη ανάπτυξη αυτού του τομέα·
- θα παράσχει στον τουριστικό τομέα πληροφορίες σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης και θα στηρίξει την αξιοποίησή τους·
- θα αποτυπώσει τις ιδιαιτερότητες των περιοχών στα κριτήρια απονομής του οικολογικού σήματος για τα τουριστικά καταλύματα στην ΕΕ· θα προωθήσει την ανταλλαγή δεδομένων σχετικά με τον τουρισμό και την ανάπτυξη ενός χώρου δεδομένων για τον τουρισμό·
- θα αποτυπώσει τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών στα προγράμματα εργασίας MEDIA του προγράμματος «Δημιουργική Ευρώπη».

Βιοποικιλότητα

Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές έχουν εξαιρετικά υψηλή αξία βιοποικιλότητας. Αυτό αναγνωρίζεται στη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030⁷⁶, στην οποία τονίζεται συγκεκριμένα η ανάγκη προστασίας και αποκατάστασης των οικοσυστημάτων τους. Πολλοί τομείς, συμπεριλαμβανομένων του τουρισμού, της αλιείας, της δασοκομίας και της γεωργίας, εξαρτώνται από αυτήν τη βιοποικιλότητα. Τα υγιή οικοσυστήματα παρέχουν επίσης καθαρό αέρα και νερό και μετριάζουν τις δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Κατά συνέπεια, η προστασία και η αποκατάστασή τους είναι ουσιώδους σημασίας. Η Επιτροπή θα εξέφραζε την ικανοποίησή της για τη συμπερίληψη από τα κράτη μέλη όλων των εξόχως απόκεντρων περιοχών τους στο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών Natura 2000 της ΕΕ⁷⁷, στις περιπτώσεις που αυτό δεν συμβαίνει ακόμη.

Οι επενδύσεις στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ θα συμβάλουν στη διατήρηση και την αποκατάσταση των προστατευόμενων περιοχών, καθώς και των πράσινων υποδομών. Το ΕΤΘΑΥ στηρίζει τις θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές, τους έμβιους θαλάσσιους πόρους και τα οικοσυστήματα. Οι επενδύσεις στη βιοποικιλότητα μπορούν επίσης να κινητοποιηθούν μέσω του InvestEU⁷⁸. Επιπλέον, το πρόγραμμα για το περιβάλλον και τη δράση για το κλίμα (LIFE)⁷⁹ αντικατοπτρίζει τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών σε όλες τις συνιστώσες του (βιοποικιλότητα, οικοσυστημικές υπηρεσίες, κυκλική οικονομία, κλιματική αλλαγή και ενέργεια) και δίνει ιδιαίτερη προσοχή και μονάδες πριμοδότησης στις αιτήσεις από αυτές τις περιοχές. Το LIFE περιλαμβάνει επίσης ένα πρόγραμμα επιχορηγήσεων για μικρά έργα στις εξόχως απόκεντρες περιοχές που συγχρηματοδοτούνται κατά 95 %. Η Επιτροπή έχει επίσης δημιουργήσει την τεχνική βοήθεια «Green Assist» για τη στήριξη δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στο φυσικό κεφάλαιο, τη βιοποικιλότητα, την κυκλική οικονομία και τον οικολογικό προσανατολισμό άλλων επενδύσεων. Οι επενδύσεις αυτές, πέρα από τη διατήρηση

⁷⁶ COM(2020) 380, δέσμευση για την προστασία τουλάχιστον του 30 % της χερσαίας έκτασης της ΕΕ και του 30 % της θαλάσσιας περιοχής της ΕΕ.

⁷⁷ [Natura 2000 \(ec.europa.eu\)](https://ec.europa.eu/natura2000/).

⁷⁸ Το InvestEU είναι μια δημοσιονομική εγγύηση που αποσκοπεί στη μόχλευση ιδιωτικών και δημόσιων πόρων για τη στήριξη επενδύσεων σε: βιώσιμες υποδομές· έρευνα, καινοτομία και ψηφιοποίηση· μικρές επιχειρήσεις· καθώς και σε κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες.

⁷⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/783· Πρόγραμμα εργασίας LIFE για την περίοδο 2021-2024 — C(2021) 4997 final.

του περιβάλλοντος, προσφέρουν επίσης μεγάλες δυνατότητες για βιώσιμο και φιλικό προς το περιβάλλον τουρισμό, καθώς και για οικονομική διαφοροποίηση, για παράδειγμα, στον τομέα της φαρμακευτικής έρευνας και ανάπτυξης.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να αδράξουν συγκεκριμένες ευκαιρίες στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE, π.χ. τις επιχορηγήσεις για έργα βιοποικιλότητας: το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», π.χ. για την έρευνα σχετικά με τη θαλάσσια βιοποικιλότητα⁸⁰, και την πρωτοβουλία για τις διαπεριφερειακές επενδύσεις στην καινοτομία με στόχο τη συνεργασία για την πράσινη μετάβαση·
- να εφαρμόσουν στρατηγικές που ενσωματώνουν τη βιοποικιλότητα σε όλους τους τομείς· να αναπτύξουν μέτρα για την προστασία και την αποκατάσταση των οικοσυστημάτων των εξόχως απόκεντρων περιοχών στα εθνικά σχέδια αποκατάστασης·
- να προωθήσουν τις πράσινες δεξιότητες και θέσεις εργασίας κατά την εφαρμογή όλων των προγραμμάτων της ΕΕ⁸¹, να συνδυάσουν ταμεία με χρηματοδοτικά μέσα χρησιμοποιώντας την τεχνική βοήθεια «Green Assist».

Η Επιτροπή:

- θα αυξήσει τη στήριξη σε έργα σχετικά με σημαντικά ή προσφάτως ανακαλυφθέντα είδη των εξόχως απόκεντρων περιοχών⁸² στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE για την περίοδο 2025-2027, με την επιφύλαξη αξιολόγησης⁸³.
- θα εγκρίνει πρόταση κανονισμού για την αποκατάσταση της φύσης που να αντικατοπτρίζει τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών· θα παρακολουθεί την υλοποίηση των μέτρων αποκατάστασης της φύσης για τις εν λόγω περιοχές·
- θα συνεχίσει να στηρίζει τις αξιολογήσεις των οικοσυστημάτων στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, π.χ. μέσω του έργου MOVE-ON⁸⁴, και θα τις θέτει στη διάθεση του κέντρου γνώσης για τη βιοποικιλότητα⁸⁵.

Γαλάζια οικονομία

Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές διαθέτουν μοναδικό δυναμικό γαλάζιας οικονομίας χάρη στις μεγάλες αποκλειστικές οικονομικές ζώνες (ΑΟΖ) τους, οι οποίες αντιπροσωπεύουν πάνω από το ήμισυ της ΑΟΖ της ΕΕ, καθώς και στην πλούσια θαλάσσια βιοποικιλότητα. Η αλιεία και οι θαλάσσιες μεταφορές εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικό μέρος των οικονομιών τους. Είναι σημαντικό οι εξόχως απόκεντρες περιοχές να αναπτύξουν τις στρατηγικές τους για τη γαλάζια οικονομία με βιώσιμο τρόπο, μεταξύ άλλων, μέσω της προστασίας της θαλάσσιας βιοποικιλότητάς τους.

Το ΕΤΘΑΥ και τα ταμεία της πολιτικής συνοχής στηρίζουν τον θαλάσσιο τομέα των εξόχως απόκεντρων περιοχών. Στο πλαίσιο του ΕΤΘΑΥ, οι εν λόγω περιοχές επωφελούνται από ειδικό

⁸⁰ Στη γνωμοδότηση ECO/567 της ΕΟΚΕ ζητείται να καταβληθούν προσπάθειες στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας που σχετίζεται με τους ωκεανούς.

⁸¹ Σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2030, η δράση για τη βιοποικιλότητα απαιτεί τουλάχιστον 20 δισ. EUR ετησίως, ενώ τα ταμεία και τα προγράμματα της ΕΕ πρέπει να ενσωματώσουν τη βιοποικιλότητα σε ποσοστό έως και 7,5 % των ετήσιων δαπανών το 2024 και 10 % την περίοδο 2026-2027.

⁸² Αυτό αφορά είδη που δεν έχουν αξιολογηθεί ακόμη από τη Διεθνή Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης.

⁸³ Δήλωση της CPRUP του Νοεμβρίου του 2021.

⁸⁴ [Έργο MOVE-ON \(moveon-project.eu\)](http://Eργο MOVE-ON (moveon-project.eu)).

⁸⁵ Όπως προτείνεται στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (2020/2120(INI)).

προϋπολογισμό ύψους 315 εκατ. EUR για διαρθρωτικές επενδύσεις και την αντιστάθμιση του πρόσθετου κόστους, καθώς και από ειδικές διατάξεις περί κρατικών ενισχύσεων για την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια. Η Επιτροπή πρότεινε να συνεχίσουν να ισχύουν οι ειδικοί όροι για τις εν λόγω περιοχές στο πλαίσιο της υπό εξέλιξη αναθεώρησης των εν λόγω κανόνων⁸⁶. Οι επενδύσεις σε καινοτόμες θαλάσσιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, στη γαλάζια βιοτεχνολογία, την υδατοκαλλιέργεια, την έρευνα, την προστασία και τη βιώσιμη εκμετάλλευση των πόρων βαθέων υδάτων και την κατάρτιση μπορούν να δημιουργήσουν νέα επιχειρηματικά μοντέλα και να δημιουργήσουν θέσεις εργασίας. Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» παρέχει επίσης ευκαιρίες συντονισμού των μέτρων για την επίτευξη μιας κλιματικά ουδέτερης γαλάζιας οικονομίας και τη μείωση της ρύπανσης και των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στον θαλάσσιο τομέα, μέσω της αποστολής του «Αποκατάσταση των ωκεανών και των υδάτων μας έως το 2030».

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να εφαρμόσουν στρατηγικές γαλάζιας οικονομίας, αξιοποιώντας συνέργειες όσον αφορά τη στήριξη από την ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του ΕΤΘΑΥ για διαρθρωτικές επενδύσεις, του ΕΤΠΑ και του ΜΣΕ για τις υποδομές, του ΕΚΤ+ για την κατάρτιση, του LIFE και του ΕΤΘΑΥ για δράσεις για το κλίμα και τη βιοποικιλότητα, καθώς και του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» για την καινοτομία·
- να ενισχύσουν τις προσπάθειες για την καταπολέμηση της παράνομης αλιείας·
- να συμμετάσχουν σε βιώσιμες αλυσίδες αξίας της γαλάζιας οικονομίας (π.χ. γαλάζιος τουρισμός, θαλάσσιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, βιώσιμη αλιεία και υδατοκαλλιέργεια, πρόληψη της ρύπανσης, διαχείριση κινδύνων)·
- να εκπονήσουν μελέτες σχετικά με τη συλλογή δεδομένων και τα αποθέματα ιχθύων με τη στήριξη του ΕΤΘΑΥ, σύμφωνα με τις συστάσεις της μελέτης του 2022 σχετικά με τη συλλογή δεδομένων και τις επιστημονικές γνωμοδοτήσεις στις εξόχως απόκεντρες περιοχές της ΕΕ⁸⁷. να βελτιώσουν την εκπλήρωση των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων·
- να συμμετάσχουν στην αποστολή «Αποκατάσταση των ωκεανών και των υδάτων μας έως το 2030».

Η Επιτροπή:

- θα δημοσιεύσει πρόσκληση υποβολής προτάσεων σχετικά με τις στρατηγικές για τη γαλάζια οικονομία στις εξόχως απόκεντρες περιοχές σύμφωνα με το πρόγραμμα εργασίας του ΕΤΘΑΥ για την περίοδο 2022-2023· θα στηρίζει τη γαλάζια οικονομία των εξόχως απόκεντρων περιοχών στο πλαίσιο του ΕΤΘΑΥ, όπως προτείνεται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τις περιφέρειες και τα κράτη μέλη τους·
- θα συνεργαστεί με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ζήτημα της συλλογής δεδομένων σχετικά με την αλιεία⁸⁸ στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, όπως

⁸⁶ [Δημόσια διαβούλευση σχετικά με τους αναθεωρημένους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας \(ec.europa.eu\)](#).

⁸⁷ [Overview of the state of data collection and scientific advice in the EU ORs, with case study on a roadmap towards regular stock assessment in French Guiana \(Επισκόπηση της κατάστασης της συλλογής δεδομένων και των επιστημονικών γνωμοδοτήσεων στις ΕΑΠ της ΕΕ, με περιπτώσιολογική μελέτη σχετικά με χάρτη πορείας προς την τακτική αξιολόγηση των αποθεμάτων στη Γαλλική Γουιάνα\) — Υπηρεσία Εκδόσεων της ΕΕ \(ec.europa.eu\)](#).

⁸⁸ Ανακοίνωση σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την ανάλυση της ισορροπίας μεταξύ της αλιευτικής ικανότητας και των αλιευτικών δυνατοτήτων [COM(2014) 545].

ορίζεται στη σχετική νομοθεσία της ΕΕ⁸⁹, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των εν λόγω περιοχών και με βάση τα αποτελέσματα της μελέτης του 2022 σχετικά με τη συλλογή δεδομένων και τις επιστημονικές γνωμοδοτήσεις για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές της ΕΕ⁹⁰.

- θα συνεχίσει να στηρίζει τις συμφωνίες σύμπραξης βιώσιμης αλιείας που είναι επωφελείς για την οικονομία των εξόχως απόκεντρων περιοχών, ιδίως με γειτονικές χώρες των εξόχως απόκεντρων περιοχών·
- θα διοργανώσει ανταλλαγές γνώσεων σχετικά με τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, ιδίως μέσω του έργου «Προώθηση του θαλάσσιου χωροταξικού σχεδιασμού στις εξόχως απόκεντρες περιοχές» που θα υλοποιηθεί την περίοδο 2021-2024.

Γεωργία και αγροτική ανάπτυξη

Η γεωργία εξακολουθεί να αποτελεί βασικό τομέα στις περισσότερες εξόχως απόκεντρες περιοχές, συμβάλλοντας σε σημαντικό ποσοστό της προστιθέμενης αξίας και της απασχόλησης. Η καινοτομία μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας των τροφίμων και της αποδοτικής χρήσης των πόρων, καθώς και στη μείωση του αποτυπώματος της παραγωγής τροφίμων. Σύμφωνα με τη στρατηγική «Από το αγρόκτημα στο πιάτο», η αύξηση της βιολογικής γεωργίας στις περιοχές αυτές μπορεί να έχει τόσο περιβαλλοντικά όσο και οικονομικά οφέλη. Η ανάπτυξη και η θωράκιση της γεωργίας, η οποία χρησιμοποιεί λιγότερα χημικά φυτοφάρμακα και αντιβιοτικά και περισσότερες αγροοικολογικές προσεγγίσεις, είναι καίριας σημασίας για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

Η ΕΕ θα συνεχίσει να στηρίζει σθεναρά τη γεωργία των εξόχως απόκεντρων περιοχών. Το πρόγραμμα ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα (POSEI)⁹¹ στηρίζει την τοπική παραγωγή μέσω της χορήγησης άμεσων ενισχύσεων στους γεωργούς, μέτρων της αγοράς και του εφοδιασμού με βασικά γεωργικά προϊόντα. Χάρη στη στενή διοργανική συνεργασία, ο προϋπολογισμός για το POSEI για την περίοδο 2021-2027 θα διατηρήσει τη χρηματοδοτική του ικανότητα. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης προβλέπει ειδικές προϋποθέσεις για τις εν λόγω περιοχές, συμπεριλαμβανομένης της υποχρέωσης των κρατών μελών να προσαρμόσουν τα στρατηγικά τους σχέδια για την κοινή γεωργική πολιτική (ΚΓΠ) στις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών τους⁹², όπως επισημαίνεται επίσης στις συστάσεις της Επιτροπής⁹³, και να επιτύχουν παράλληλα τον στόχο αυξημένης οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής βιωσιμότητας.

Επιπλέον, τα μέσα κρατικών ενισχύσεων για τις ενισχύσεις στη γεωργία, τη δασοκομία και τις αγροτικές περιοχές⁹⁴ επιτρέπουν υψηλότερα μέγιστα ποσοστά έντασης ενίσχυσης για επενδύσεις στις εν λόγω περιοχές και ενισχύσεις λειτουργίας. Η Επιτροπή πρότεινε να συνεχίσουν να

⁸⁹ Κατευθυντήριες γραμμές για την εξέταση κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (ΕΕ C 217 της 2.7.2015, σ. 1), όπως τροποποιήθηκαν με την ανακοίνωση για την τροποποίηση των κατευθυντήριων γραμμών και τον κανονισμό της Επιτροπής (ΕΕ C 422 της 22.11.2018, σ. 1).

⁹⁰ [Επισκόπηση της κατάστασης της συλλογής δεδομένων και των επιστημονικών γνωμοδοτήσεων για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές της ΕΕ \(ec.europa.eu\)](#).

⁹¹ Πρόγραμμα ειδικών μέτρων λόγω του απομακρυσμένου και νησιωτικού χαρακτήρα· κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 228/2013.

⁹² Αιτιολογική σκέψη 99 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/2115.

⁹³ COM(2020) 846 final· SWD(2020) 379· SWD(2020) 374· SWD(2020) 398.

⁹⁴ Κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις στον γεωργικό και τον δασοκομικό τομέα και στις αγροτικές περιοχές για την περίοδο 2014-2020 (ΕΕ C 201 της 1.7.2014, σ. 1), όπως παρατάθηκαν έως τις 31 Δεκεμβρίου 2022 (ΕΕ C 424 της 8.12.2020, σ. 30)· Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 702/2014 της Επιτροπής.

προβλέπονται ειδικές προϋποθέσεις για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές στο πλαίσιο της υπό εξέλιξη αναθεώρησης των εν λόγω μέσων⁹⁵. Η Επιτροπή, για να στηρίξει τη γεωργική και αγροτική ανάπτυξη των εξόχως απόκεντρων περιοχών, θα συνεργαστεί με τα κράτη μέλη προκειμένου να προσαρμόσει και να εκσυγχρονίσει τις υφιστάμενες δράσεις που χρηματοδοτούνται από το POSEI, με στόχο μια πιο ισορροπημένη ανάπτυξη μεταξύ των διάφορων γεωργικών τομέων (παραδοσιακοί εξαγωγικοί τομείς και τομείς ζωικής και φυτικής διαφοροποίησης). Στο πλαίσιο της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, η Επιτροπή θέσπισε μέτρα για τη στήριξη των παραγωγών γεωργικών προϊόντων που έχουν πληγεί περισσότερο⁹⁶. Δεδομένης της σχετικής αύξησης των τιμών των τροφίμων και του κινδύνου διαταραχών στον εφοδιασμό και για να διασφαλιστεί η ασφάλεια των τροφίμων, στα μέτρα αυτά συμπεριλήφθηκαν προκαταβολές πληρωμών στους γεωργούς, προσωρινοί κανόνες που επιτρέπουν τη χορήγηση ενισχύσεων σε εταιρείες που πλήττονται από την κρίση και στον αγροδιατροφικό τομέα⁹⁷, καθώς και ευέλικτες ρυθμίσεις για την εισαγωγή ζωοτροφών.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στον τομέα της γεωργίας και της αγροτικής ανάπτυξης των εξόχως απόκεντρων περιοχών για την προώθηση μιας πράσινης, ψηφιακής και δίκαιης μετάβασης, αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα και αντιμετωπίζοντας τους περιορισμούς·
- να προωθήσουν τη διαφοροποίηση, τον εκσυγχρονισμό της γεωργίας και την αυξημένη επισιτιστική αυτονομία, καθώς και τις επενδύσεις σε τεχνολογίες αποδοτικής χρήσης των πόρων· και να αναβαθμίσουν τις δεξιότητες / να επανειδικεύσουν τους εργαζομένους στον γεωργικό τομέα.

Η Επιτροπή:

- θα διασφαλίσει ότι τα στρατηγικά σχέδια των κρατών μελών για την ΚΓΠ συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του κανονισμού για την ΚΓΠ και λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών· και ότι οι προτεραιότητες της ΕΕ όσον αφορά την προώθηση μιας πράσινης, ψηφιακής και δίκαιης μετάβασης αντικατοπτρίζονται στα σχέδια·
- θα συνεργαστεί με τα οικεία κράτη μέλη για να βελτιώσει τον προγραμματισμό και τις ετήσιες εκθέσεις εφαρμογής του POSEI και θα εξασφαλίσει ότι οι δράσεις που χρηματοδοτούνται από το POSEI συνάδουν με τα στρατηγικά σχέδια για την ΚΓΠ, π.χ. συμμόρφωση με τους περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς στόχους και διαφοροποίηση·
- θα παρακολουθήσει την εφαρμογή των συστάσεων της έκθεσης POSEI του 2021⁹⁸, ιδίως όσον αφορά την ανάγκη δίκαιης κατανομής της στήριξης, την προώθηση βιώσιμων γεωργικών πρακτικών, την ποιότητα των προϊόντων, τη διαφοροποίηση των προϊόντων και την ανταλλαγή ορθών πρακτικών·
- στο πλαίσιο του μακροπρόθεσμου οράματος για τις αγροτικές περιοχές, θα αναλύσει τη γεωργία των εξόχως απόκεντρων περιοχών στο πλαίσιο του παρατηρητηρίου της ΕΕ για τις αγροτικές περιοχές και στην πλατφόρμα αγροτικής αναζωογόνησης· θα ανταλλάξει γνώσεις στο πλαίσιο του δικτύου της ΚΓΠ της ΕΕ και θα διερευνήσει ευκαιρίες συνεργασίας·
- στο πλαίσιο του LEADER, θα προωθήσει περαιτέρω την τοπική ανάπτυξη και θα στηρίξει την ανάπτυξη της καινοτομίας και της τεχνολογίας στη γεωργία, ιδίως μέσω της Ευρωπαϊκής

⁹⁵ [Δημόσια διαβούλευση για τους αναθεωρημένους κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις στους τομείς της γεωργίας και δασοκομίας και σε αγροτικές περιοχές \(ec.europa.eu\).](#)

⁹⁶ COM(2022) 133 final.

⁹⁷ C(2022) 1890.

⁹⁸ COM(2021) 765 final.

Σύμπραξης Καινοτομίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της γεωργίας:

- θα προωθήσει τη μετάβαση προς ένα αυξημένο επίπεδο επισιτιστικής αυτονομίας στις εξόχως απόκεντρες περιοχές χρησιμοποιώντας αμφότερα τα μέσα της ΚΓΠ, διασφαλίζοντας παράλληλα την παραγωγή τροφίμων υψηλής ποιότητας με βιώσιμη γεωργία.

2.3. ΠΡΑΤΤΟΝΤΑΣ ΣΩΣΤΑ: ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ

2.3.1. ΠΡΑΣΙΝΗ ΜΕΤΑΒΑΣΗ: ΠΡΟΣ ΜΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η πράσινη μετάβαση αποσκοπεί στην επίτευξη του βιώσιμου, φιλικού προς το περιβάλλον και κλιματικά ουδέτερου μετασχηματισμού της κοινωνίας και της οικονομίας σε όλες τις πολιτικές. Στην ανακοίνωση για την Πράσινη Συμφωνία⁹⁹, η Επιτροπή έχει δεσμευτεί, να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, λαμβάνοντας υπόψη την ευπάθειά τους σε φυσικές καταστροφές και τη μοναδική βιοποικιλότητα και τις πλούσιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειάς τους. Οι περιοχές αυτές βρίσκονται σε προνομακική θέση για να καταστούν πρότυπα ανάπτυξης, με σεβασμό της κυκλικής οικονομίας και της κλιματικής ουδετερότητας, καθώς και για επενδύσεις και δημιουργία θέσεων εργασίας σε πράσινες και γαλάζιες λύσεις σε τομείς όπως ο τουρισμός, η γεωργία και η αλιεία. Οι συμμετέχοντες στη δημόσια διαβούλευση κατέταξαν το κλίμα, τη βιοποικιλότητα και το περιβάλλον στα πέντε κορυφαία θέματα για ανάληψη δράσης από την ΕΕ στις εν λόγω περιοχές.

Δράση για το κλίμα

Η ΕΕ έχει δεσμευτεί να επιτύχει τους στόχους της συμφωνίας του Παρισιού, συμπεριλαμβανομένων των στόχων προσαρμογής που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανθεκτικότητας. Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, συμπεριλαμβανομένων των ακραίων καιρικών φαινομένων, και χρειάζονται ειδικά προσαρμοσμένα μέτρα προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Στο πλαίσιο αυτό, η στρατηγική του 2021 για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή προβλέπει ανταλλαγές μεταξύ των εν λόγω περιοχών και των γειτονικών τους χωρών σχετικά με λύσεις προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Η πρόταση της Επιτροπής για τη σύσταση Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα¹⁰⁰ προβλέπει ότι τα κοινωνικά σχέδια των κρατών μελών για το κλίμα θα αναλύουν τις επιπτώσεις του ΣΕΔΕ στις ευάλωτες ομάδες, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των απομακρυσμένων περιοχών. Επιπλέον, μπορεί να στηρίξει οικονομικά προσιτές μεταφορές χαμηλών εκπομπών σε νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να προωθήσουν την έρευνα για την κλιματική αλλαγή, π.χ. να αναπτύξουν καινοτόμα εργαλεία για την πρόβλεψη των κλιματικών φαινομένων και για την ενίσχυση των γνώσεων σχετικά με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, αξιοποιώντας τις ευκαιρίες στο πλαίσιο των ταμείων της πολιτικής συνοχής και άλλων προγραμμάτων της ΕΕ, π.χ. το LIFE και το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη»·
- να ενισχύσουν τη συνεργασία με γειτονικές χώρες για την κλιματική αλλαγή, την πρόληψη των κινδύνων και την ανθεκτικότητα, μεταξύ άλλων, μέσω των προγραμμάτων Interreg·

⁹⁹ COM(2019) 640 final.

¹⁰⁰ COM(2021) 568 final.

- να λάβουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών στα εθνικά σχέδια στο πλαίσιο του Κοινωνικού Ταμείου για το Κλίμα της ΕΕ· και να υποβάλουν αίτηση για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Ταμείου Καινοτομίας·
- να συμμετάσχουν στην αποστολή της ΕΕ «Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή» και να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες της.

Η Επιτροπή:

- θα προωθήσει τη συνεργασία και την έρευνα σχετικά με κοινές προκλήσεις στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη», και θα στηρίξει τη δράση για το κλίμα στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE· θα προωθήσει τις ανταλλαγές σχετικά με τη δράση για το κλίμα μεταξύ των εξόχως απόκεντρων περιοχών και των γειτόνων τους στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ·
- θα στηρίξει δράσεις για την πρόληψη κινδύνων και την ανθεκτικότητα όσον αφορά τις φυσικές καταστροφές· θα προωθήσει την ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ των εξόχως απόκεντρων περιοχών και των γειτονικών τους χωρών·
- θα συμβάλει στην εξεύρεση κατάλληλων λύσεων για τη φτώχεια στον τομέα της κινητικότητας που συνδέεται με την αύξηση των τιμών των μεταφορών·
- θα εξακολουθεί να λαμβάνει δεόντως υπόψη τις εξόχως απόκεντρες περιοχές κατά τη χρήση των κονδυλίων του Ταμείου Αλληλεγγύης της ΕΕ¹⁰¹.

Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και ενεργειακή απόδοση

Με τις πλούσιες πηγές ανανεώσιμης ενέργειάς τους —ηλιακή, αιολική, θαλάσσια και γεωθερμική—, οι εξόχως απόκεντρες περιοχές μπορούν να πρωτοστατήσουν στη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας, συμβάλλοντας στην επίτευξη του στόχου της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050. Ωστόσο, οι περιοχές αυτές εξακολουθούν να βασίζονται στις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων για να καλύψουν το μεγαλύτερο μέρος των ενεργειακών τους αναγκών, κάτι που συνεπάγεται υψηλές εκπομπές και κόστος. Δεδομένων των υψηλών τιμών ενέργειας που αυξήθηκαν περαιτέρω εξαιτίας των τρεχουσών γεωπολιτικών εντάσεων, ο κίνδυνος ενεργειακής φτώχειας αυξάνεται. Η οδηγία για την ενεργειακή απόδοση¹⁰² καλεί τα κράτη μέλη να μετριάσουν την ενεργειακή φτώχεια και να λάβουν υπόψη τις διακυμάνσεις της θερμοκρασίας σε περιφερειακό επίπεδο κατά τον καθορισμό στόχων για την εξοικονόμηση ενέργειας.

Αρκετές εξόχως απόκεντρες περιοχές (π.χ. Κανάριες Νήσοι, Αζόρες, Μαδέρα και Ρεϊνιόν) εφαρμόζουν καινοτόμες λύσεις για την παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας, ιδίως γεωθερμικής ενέργειας, η οποία σε ορισμένες εξόχως απόκεντρες περιοχές καλύπτει ήδη μεγάλο μέρος της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας. Οι επενδύσεις στην παραγωγή και την αποθήκευση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές μπορούν να αυξήσουν την ενεργειακή αυτονομία των εξόχως απόκεντρων περιοχών και να συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου της ΕΕ για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050 και των στόχων μείωσης των εκπομπών και αύξησης της ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές έως το 2030. Το κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ ενθαρρύνει τις επενδύσεις σε καθαρή ενέργεια και σε μικρά, αποκεντρωμένα συστήματα παραγωγής ενέργειας από

¹⁰¹ Δήλωση της CPRUP του Νοεμβρίου 2021, Κοινή θέση των κρατών μελών και των εξόχως απόκεντρων περιοχών του Ιανουαρίου 2022.

¹⁰² Οδηγία 2012/27/ΕΕ.

ανανεώσιμες πηγές, μεταξύ άλλων, στον τομέα της θέρμανσης και της ψύξης¹⁰³. Η στρατηγική του 2020 για τις υπεράκτιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας¹⁰⁴ επισημαίνει το δυναμικό των εξόχως απόκεντρων περιοχών ως πρωτοπόρων στην απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές. Τα ταμεία της πολιτικής συνοχής, η πρωτοβουλία «Καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ», ο μηχανισμός «Νέες ενεργειακές λύσεις βελτιστοποιημένες για τα νησιά (NESOI)» και ο ΜΑΑ μπορούν να στηρίξουν την ενεργειακή μετάβαση στις εξόχως απόκεντρες περιοχές. Το πρόγραμμα LIFE μπορεί να χρηματοδοτήσει την επέκταση της τεχνολογίας, νέα επιχειρηματικά μοντέλα και την ανάπτυξη συναφών δεξιοτήτων.

Στο πλαίσιο της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, η Επιτροπή πρότεινε το σχέδιο REPowerEU για την αντιμετώπιση της ενεργειακής εξάρτησης¹⁰⁵ και ένα προσωρινό πλαίσιο κρίσης για τις κρατικές ενισχύσεις που επιτρέπει την παροχή στήριξης με σκοπό την κάλυψη του πρόσθετου κόστους λόγω των αυξήσεων των τιμών του φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας¹⁰⁶.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να εξασφαλίσουν ότι η εθνική/περιφερειακή νομοθεσία ενθαρρύνει τη χρήση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και την ενεργειακή απόδοση· να αποτυπώσουν την κατάσταση των εξόχως απόκεντρων περιοχών στα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα·
- να παράσχουν στοχευμένη στήριξη σε νοικοκυριά που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια·
- να επενδύσουν στην ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές και στην ενεργειακή απόδοση διερευνώντας τα φυσικά πλεονεκτήματα· να στηρίξουν τις εξόχως απόκεντρες περιοχές στην εφαρμογή λύσεων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας μικρής κλίμακας σε απομακρυσμένες περιοχές για την αντιμετώπιση των ελλείψεων ενεργειακών υποδομών·
- να ενσωματώσουν την ανάπτυξη υπεράκτιων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στα θαλάσσια χωροταξικά σχέδια, όπως προβλέπεται στη στρατηγική για τις υπεράκτιες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας·
- να εξασφαλίσουν ότι οι εξόχως απόκεντρες περιοχές λαμβάνονται υπόψη στα μέτρα στήριξης του σχεδίου REPowerEU.

Η Επιτροπή:

- θα προωθήσει την έρευνα σχετικά με τα ευφυή δίκτυα, την αποθήκευση ενέργειας, τη θαλάσσια ενέργεια, τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας·
- θα λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών στη στρατηγική της ΕΕ για την ηλιακή ενέργεια·
- θα προωθήσει την ανταλλαγή εμπειριών σχετικά με την καινοτόμο διαχείριση της ενέργειας, π.χ. στο πλαίσιο του Interreg·
- θα εκπονήσει μελέτη σχετικά με τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας στα νησιά της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων περιοχών· θα στηρίξει την ενεργειακή τους μετάβαση μέσω της πρωτοβουλίας «Καθαρή ενέργεια για τα νησιά της ΕΕ» και του NESOI.

Κυκλική οικονομία

¹⁰³ COM(2021) 557 final.

¹⁰⁴ COM(2021) 741 final.

¹⁰⁵ COM(2022) 108 final.

¹⁰⁶ C(2022) 1890 final.

Λόγω της εξάρτησής τους από τις εισαγωγές πόρων, την υψηλή παραγωγή αποβλήτων που τροφοδοτείται από τον τουρισμό και τις εξαγωγές αποβλήτων, οι εξόχως απόκεντρες περιοχές μπορούν να επωφεληθούν σε μεγάλο βαθμό από λύσεις κυκλικής οικονομίας. Στο πλαίσιο αυτό, το σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία του 2020¹⁰⁷ προωθεί λύσεις προσαρμοσμένες στις εν λόγω περιοχές. Οι περισσότερες εξόχως απόκεντρες περιοχές έχουν σχεδιάσει σχέδια δράσης για την κυκλική οικονομία που περιλαμβάνουν τη βιώσιμη παραγωγή και κατανάλωση και τη διαχείριση των αποβλήτων. Τα ταμεία της ΕΕ μπορούν να βοηθήσουν: το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ+ μπορούν να στηρίζουν τις υποδομές και την κατάρτιση· το πρόγραμμα LIFE μπορεί να χρηματοδοτήσει διάφορα έργα, π.χ. για τη διαχείριση των αποβλήτων, και το ΕΤΘΑΥ μπορεί να στηρίξει τη συλλογή και την επεξεργασία των θαλάσσιων απορριμμάτων. Κατά την περίοδο 2014-2020 το ΕΤΠΑ στήριξε έργα, π.χ. στις Αζόρες για την ανάκτηση αποβλήτων από χώρους υγειονομικής ταφής, την αύξηση της επαναχρησιμοποίησης των φυσικών πόρων και την απορρύπανση του εδάφους.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να εντείνουν τις προσπάθειες για τη διαχείριση των αποβλήτων, ιδίως για τη βελτίωση της κυκλικότητας στη διαχείριση και την επεξεργασία των βιολογικών αποβλήτων και για τη μείωση των αποβλήτων μέσω της επαναχρησιμοποίησης ή της επισκευής· να αναμείξουν και να συνδυάσουν ταμεία με χρηματοδοτικά μέσα και να χρησιμοποιήσουν το μέσο «Green Assist»·
- να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν σχέδια δράσης για την κυκλική οικονομία και να χρησιμοποιήσουν το TAIEX-REGIO PEER 2 PEER για τη διευκόλυνση της κοινής μάθησης με άλλες περιφερειακές αρχές.

Η Επιτροπή:

- θα λάβει υπόψη τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών όταν προτείνει την εναρμόνιση των συστημάτων χωριστής συλλογής αποβλήτων, όπως προβλέπεται στο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία·
- θα στηρίξει την αποδοτική χρήση των πόρων και την κυκλικότητα σε αυτές τις περιοχές· θα προωθήσει τη ανταλλαγή ορθών πρακτικών μέσω της πλατφόρμας ενδιαφερόμενων μερών για την κυκλική οικονομία.

¹⁰⁷

COM(2020) 98 final.

2.3.2. ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ: ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΩΝ ΕΥΚΑΙΡΙΩΝ

Η ψηφιοποίηση μπορεί να φέρει σε επαφή ανθρώπους, υπηρεσίες και επιχειρήσεις ανεξάρτητα από την τοποθεσία τους και, συνακόλουθα, να βοηθήσει τις εξόχως απόκεντρες περιοχές να υπερκεράσουν τους περιορισμούς που συνεπάγεται ο εξόχως απόκεντρος χαρακτήρας. Το όραμα της ψηφιακής πυξίδας για το 2030¹⁰⁸ για τον ψηφιακό μετασχηματισμό μπορεί να κατευθύνει τη μετάβαση, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης ψηφιακών υποδομών και της ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων.

Διάφορα ταμεία της ΕΕ μπορούν να στηρίζουν τις επενδύσεις σε ψηφιακές υποδομές. Το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»¹⁰⁹ ενισχύει τις κρίσιμες ψηφιακές ικανότητες της ΕΕ και επιδιώκει να συμβάλει στη γεφύρωση του ψηφιακού χάσματος μεταξύ της Ευρώπης και των εξόχως απόκεντρων περιοχών. Το πρόγραμμα εργασίας για τους ευρωπαϊκούς κόμβους ψηφιακής καινοτομίας 2021-2023¹¹⁰ ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να καλύψουν τις ψηφιακές ανάγκες των εξόχως απόκεντρων περιοχών τους. Επιπλέον, το πρόγραμμα ΜΣΕ μπορεί να στηρίζει τη βιώσιμη ενσωμάτωση των υποδομών και των δικτύων: το ψηφιακό πρόγραμμα εργασίας της για την περίοδο 2021-2025¹¹¹ μπορεί να στηρίζει τα υποβρύχια καλώδια και τη δορυφορική συνδεσιμότητα. Το ΕΤΠΑ θα συμβάλει περαιτέρω σε μια ψηφιακή κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς στις περιοχές αυτές. Όσον αφορά τις ψηφιακές δεξιότητες, με το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, η ΕΕ έχει ως στόχο να εφοδιάσει τουλάχιστον το 80 % των ενηλίκων της ΕΕ με τέτοιου είδους βασικές δεξιότητες. Η ανακοίνωση σχετικά με τη διαμόρφωση του ψηφιακού μέλλοντος της Ευρώπης¹¹² και το σχέδιο δράσης για την ψηφιακή εκπαίδευση αποσκοπούν στη στήριξη της ψηφιακής εκπαίδευσης και των ψηφιακών δεξιοτήτων. Το ΕΤΠΑ στηρίζει την ανάπτυξη δεξιοτήτων μέσω εκπαιδευτικών υποδομών.

Επιπλέον, η πρόταση για τη θέσπιση ενωσιακού προγράμματος ασφαλούς συνδεσιμότητας¹¹³ θεσπίζει ένα διαστημικό σύστημα συνδεσιμότητας για τη διασφάλιση της παγκόσμιας πρόσβασης σε ασφαλείς υπηρεσίες δορυφορικών επικοινωνιών για τους κυβερνητικούς χρήστες, το οποίο συνδέει τις διοικήσεις. Επιπροσθέτως, τα εμβληματικά διαστημικά προγράμματα της ΕΕ, Copernicus, Galileo και EGNOS¹¹⁴, παρέχουν δεδομένα και υπηρεσίες υψηλής απόδοσης που επιτρέπουν την ψηφιακή μετάβαση ολόκληρων τομέων των οικονομιών των εξόχως απόκεντρων περιοχών, συμπεριλαμβανομένης της γεωργίας και των μεταφορών. Τα ενωσιακά διαστημικά δεδομένα είναι επίσης χρήσιμα για υπηρεσίες πολιτικής προστασίας και για την παρακολούθηση του περιβάλλοντος. Οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες μπορούν να επωφεληθούν από ενωσιακά και εθνικά εργαλεία, όπως τα διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία και τα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και από το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», το InvestEU ή την πρωτοβουλία Cassini για τη διαστημική επιχειρηματικότητα.

¹⁰⁸ COM(2021) 118 final.

¹⁰⁹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/694.

¹¹⁰ C(2021) 7911 final.

¹¹¹ C(2021) 9463 τελικό.

¹¹² COM(2020) 67 final.

¹¹³ COM(2022) 57 final.

¹¹⁴ Οι υπηρεσίες που παρέχει το EGNOS θα πρέπει να καλύπτουν τα εδάφη των κρατών μελών που βρίσκονται γεωγραφικώς στην Ευρώπη στα οποία περιλαμβάνονται οι νήσοι Αζόρες, οι Κανάριοι και η Μαδέιρα, το αργότερο μέχρι τα τέλη του 2026 [Κανονισμός (ΕΕ) 2021/696 για τη θέσπιση του ενωσιακού διαστημικού προγράμματος και του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το διαστημικό πρόγραμμα].

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να συνυπολογίσουν τις ανάγκες των εξόχως απόκεντρων περιοχών κατά τον ορισμό υποψήφιων οντοτήτων για το αρχικό ευρωπαϊκό δίκτυο κόμβων ψηφιακής καινοτομίας, σύμφωνα με το πρόγραμμα «Ψηφιακή Ευρώπη»·
- να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες για τη χρηματοδότηση ψηφιακών υποδομών και της συνδεσιμότητας στο πλαίσιο του προγράμματος ΜΣΕ (π.χ. υποβρύχια καλώδια και δορυφορικές συνδέσεις) και στο πλαίσιο του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη»·
- να στηρίζουν τις ψηφιακές δεξιότητες στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, αξιοποιώντας όλες τις ευκαιρίες χρηματοδότησης της ΕΕ¹¹⁵, μεταξύ άλλων, μέσω της προώθησης της ανάπτυξης συμπράξεων για τις δεξιότητες στο πλαίσιο του συμφώνου για τις δεξιότητες.

Η Επιτροπή:

- θα αναλύσει την αξιοποίηση ψηφιακών λύσεων στις εξόχως απόκεντρες περιοχές και θα τις βοηθήσει να αξιοποιήσουν ευκαιρίες και στήριξη στο πλαίσιο προγραμμάτων της ΕΕ, όπως προτείνεται από τις εξόχως απόκεντρες περιοχές· θα διερευνήσει τις δυνατότητες στήριξης των δορυφορικών δικτύων για την εξασφάλιση συνδεσιμότητας σε όλες τις περιοχές·
- θα προτείνει πρόσθετους κόμβους ή οντότητες για να καλυφθούν οι ανάγκες των εξόχως απόκεντρων περιοχών, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, εάν το αρχικό δίκτυο κόμβων ψηφιακής καινοτομίας δεν καλύπτει τις ψηφιακές τους ανάγκες·
- θα προωθήσει την ανταλλαγή πληροφοριών και ορθών πρακτικών· θα συνεχίσει να διευκολύνει τη συμμετοχή των εξόχως απόκεντρων περιοχών στο δίκτυο αρμόδιων γραφείων ευρυζωνικότητας·
- θα προωθήσει τον βασικό ψηφιακό γραμματισμό μέσω κονδυλίων και προγραμμάτων της ΕΕ, όπως το Erasmus+ και το EKT+, καθώς και την απόκτηση προηγμένων ψηφιακών δεξιοτήτων μέσω του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη»·
- θα προωθήσει την αξιοποίηση ενωσιακών διαστημικών δεδομένων, υπηρεσιών και εφαρμογών για να καταστεί δυνατή η ψηφιοποίηση των οικονομιών των εξόχως απόκεντρων περιοχών.

3. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΕΣ, ΓΕΙΤΟΝΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΑΝ ΑΥΤΩΝ

Interreg και συνεργασία με τα χρηματοδοτικά μέσα «Global Europe» και «Υπερπόντιες Χώρες και Εδάφη»

Δεδομένης της τοποθεσίας τους, οι εξόχως απόκεντρες περιοχές αποτελούν ένα μοναδικό πλεονέκτημα για τις εξωτερικές σχέσεις της ΕΕ και για την προβολή των συμφερόντων και των αξιών μας. Καθιστούν την ΕΕ πραγματικά παγκόσμιο παράγοντα. Σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ για την παγκόσμια πύλη, η συνεργασία με τις γειτονικές χώρες και τα εδάφη είναι επίσης απαραίτητη για την οικονομική ανάπτυξη και την περιφερειακή ολοκλήρωση των περιοχών αυτών. Όσοι απάντησαν στη δημόσια διαβούλευση επέλεξαν τη συνεργασία αυτή ως μία από τις πέντε ύψιστες προτεραιότητες. Η συμφωνία εταιρικής σχέσης μεταξύ της ΕΕ και της Αφρικής, της Καραϊβικής και του Ειρηνικού (ΑΚΕ) που δρομολογήθηκε το 2021 ενθαρρύνει τη συνεργασία των κρατών ΑΚΕ με τις ΥΧΕ και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, π.χ. στους τομείς

¹¹⁵ Στη γνωμοδότηση ECO/567 της ΕΟΚΕ ζητείται η λήψη μέτρων για τη διασφάλιση της ψηφιακής πρόσβασης στις εξόχως απόκεντρες περιοχές.

του εμπορίου, της ενέργειας, της ψηφιοποίησης, της κλιματικής αλλαγής, του περιβάλλοντος και του τουρισμού.

Όλες οι εξόχως απόκεντρες περιοχές συμμετέχουν σε προγράμματα ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας Interreg, τα οποία στηρίζουν τη συνεργασία μεταξύ των εξόχως απόκεντρων περιοχών και γειτονικών χωρών ή εδαφών. Ωστόσο, η συνεργασία παραμένει περιορισμένη λόγω κανονιστικών, διοικητικών, δημοσιονομικών και πολιτικών ζητημάτων¹¹⁶. Η Επιτροπή έχει απλουστεύσει τις διαδικασίες προκειμένου να διευκολύνει τη συνεργασία: κατά την περίοδο 2021-2027, τα προγράμματα που χρηματοδοτούνται από κοινού από το ΕΤΠΑ (εξόχως απόκεντρες περιοχές), το πρόγραμμα Global Europe (τρίτες χώρες) ή την απόφαση για τη σύνδεση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών (ΥΧΕ) ακολουθούν ένα ενιαίο σύνολο κανόνων. Εκτός από τη στήριξη της συνεργασίας με άλλες περιφέρειες της ΕΕ, μεταξύ άλλων μέσω του προγράμματος Interreg Europe, η ΕΕ έχει διαθέσει 281 εκατ. EUR στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ για τη στήριξη της συνεργασίας μεταξύ των εξόχως απόκεντρων περιοχών και των γειτονικών τους χωρών, και 15 εκατ. EUR για τη στήριξη της συνεργασίας μεταξύ των ΥΧΕ και άλλων εταιρών, διευκολύνοντας την υλοποίηση κοινών έργων, όπως την παροχή πανεπιστημιακών κύκλων μαθημάτων, τη συνεργασία μεταξύ νοσοκομείων ή χρηματοδοτικές διευκολύνσεις. Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» ή το πρόγραμμα LIFE μπορούν επίσης να στηρίξουν τη συνεργασία.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να αναλύσουν τις ευκαιρίες και να υπερκεράσουν τα εμπόδια στην περιφερειακή συνεργασία στο πλαίσιο του νέου ειδικού στόχου του Interreg για τη βελτίωση της διακυβέρνησης στο πλαίσιο των προγραμμάτων Interreg που εφαρμόζουν·
- να χρησιμοποιήσουν το ΕΤΠΑ για συνεργασία με άλλα κράτη μέλη, τρίτες χώρες ή ΥΧΕ¹¹⁷.

Η Επιτροπή:

- θα διευκολύνει την υλοποίηση έργων που χρηματοδοτούνται από κοινού από το ΕΤΠΑ, το πρόγραμμα Global Europe και την απόφαση για τη σύνδεση των υπερπόντιων χωρών και εδαφών, σε συντονισμό με τους δικαιούχους·
- θα χαρτογραφήσει τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις περιφερειακής συνεργασίας ανά λεκάνη και θα προσδιορίσει τους βασικούς τομείς συνεργασίας· θα δημιουργήσει ευκαιρίες και θα στηρίξει τη συνεργασία· θα προωθήσει τις ανταλλαγές ανά λεκάνη·
- θα συνεκτιμήσει τον ρόλο και τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών κατά την επανεξέταση των γεωγραφικών στρατηγικών· θα συμπεριλάβει τις περιοχές αυτές σε μηχανισμούς διαβούλευσης, όπως προτείνεται από τις εξόχως απόκεντρες περιοχές.

Εμπόριο

Η εγγύτητα των εξόχως απόκεντρων περιοχών με τρίτες χώρες προσφέρει ευκαιρίες για εμπόριο και συνεργασία. Ωστόσο, οι περιοχές αυτές αντιμετωπίζουν ανταγωνισμό από τις γειτονικές χώρες, οι οποίες παράγουν παρόμοια προϊόντα με χαμηλότερο κόστος και με χαμηλότερα πρότυπα υγείας και ασφάλειας και περιβαλλοντικά πρότυπα.

¹¹⁶ Ορισμένες χώρες-εταίροι του προγράμματος Interreg για τον Ινδικό Ωκεανό δεν αναγνωρίζουν το Μαγιότ ως γαλλική εξόχως απόκεντρη περιοχή.

¹¹⁷ Δυνάμει του άρθρου 63 παράγραφος 4 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/1060.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να λαμβάνει υπόψη τα ευαίσθητα προϊόντα των εξόχως απόκεντρων περιοχών κατά τη διαπραγμάτευση συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών (ΣΕΣ), αξιολογώντας τις επιπτώσεις τους και λαμβάνοντας μέτρα σε περίπτωση πιθανών αρνητικών επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένων ρητρών διασφάλισης. Οι εκτιμήσεις αντικτύπου στη βιωσιμότητα που υποστήριξαν τις διαπραγματεύσεις για τη συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών ΕΕ-Ινδονησίας και για την παγκόσμια συμφωνία με το Μεξικό αναλύουν ήδη τα συμφέροντα των εξόχως απόκεντρων περιοχών¹¹⁸. Η συμφωνία ΕΕ-Mercosur του 2019 περιλαμβάνει διατάξεις για την πρόληψη διαταραχών στις αγορές των εν λόγω περιοχών που προκαλούνται από τις εισαγωγές από την Mercosur¹¹⁹. Παράλληλα, οι εξόχως απόκεντρες περιοχές ενθαρρύνονται να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες των ΣΕΣ, ιδίως με τις χώρες της γεωγραφικής τους περιφέρειας, ενόψει της ένταξής τους σε παγκόσμιες και περιφερειακές αξιακές αλυσίδες¹²⁰. Επιπλέον, η Επιτροπή πρότεινε την παράταση και τη βελτίωση της νομοθεσίας της ΕΕ που προβλέπει αποκλειστικά ειδικούς φορολογικούς και τελωνειακούς κανόνες για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές, πρόταση η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο¹²¹.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη:

- να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή των εξόχως απόκεντρων περιοχών στη διαμόρφωση της θέσης τους για εμπορικές συμφωνίες·
- να εντοπίσουν εμπορικές ευκαιρίες για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές και να στηρίξουν την εμπορική τους ικανότητα και την ένταξή τους σε περιφερειακές και παγκόσμιες αξιακές αλυσίδες.

Η Επιτροπή:

- θα συνεχίσει να λαμβάνει υπόψη τις ανησυχίες των εξόχως απόκεντρων περιοχών στις εκτιμήσεις αντικτύπου στη βιωσιμότητα, στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη εμπορικών συμφωνιών·
- θα ενισχύσει περαιτέρω τη διαφάνεια στις διαπραγματεύσεις και την εφαρμογή των συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών στις εξόχως απόκεντρες περιοχές, εξασφαλίζοντας τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών τους στους διαλόγους, τις διαβουλεύσεις και τις συμβουλευτικές ομάδες της κοινωνίας των πολιτών, όπως προτείνεται από τις εξόχως απόκεντρες περιοχές¹²².
- θα ενημερώσει και θα ευαισθητοποιήσει τις εξόχως απόκεντρες περιοχές σχετικά με το δυναμικό της υφιστάμενης εμπορικής συμφωνίας μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών·
- θα προωθήσει την υπηρεσία «Access to Markets», τη νέα υπηρεσία υποστήριξης για το εμπόριο της ΕΕ στις εξόχως απόκεντρες περιοχές ώστε να τις βοηθήσει να επωφεληθούν από

¹¹⁸ [Sustainability impact assessment \(SIA\) in support of Free Trade Agreement \(FTA\) negotiations between the European Union and the Republic of Indonesia: Final Report \[Εκτίμηση αντικτύπου στη βιωσιμότητα \(SIA\) προς υποστήριξη των διαπραγματεύσεων για τη σύναψη συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών \(ΣΕΣ\) μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Δημοκρατίας της Ινδονησίας: Τελική έκθεση\] \(ec.europa.eu\); Sustainability Impact Assessment \(SIA\) in support of the negotiations for the modernisation of the trade part of the Global Agreement with Mexico \[Εκτίμηση αντικτύπου στη βιωσιμότητα \(SIA\) προς υποστήριξη των διαπραγματεύσεων για τον εκσυγχρονισμό του εμπορικού σκέλους της παγκόσμιας συμφωνίας με το Μεξικό\] \(ec.europa.eu\)](#)

¹¹⁹ [EU-Mercosur trade agreement: the agreement in principle \(Εμπορική συμφωνία ΕΕ-Mercosur: η καταρχήν συμφωνία\) \(ec.europa.eu\)](#)

¹²⁰ Βλ. επίσης [ανακοίνωση σχετικά με την επανεξέταση της εμπορικής πολιτικής \(ec.europa.eu\)](#).

¹²¹ Αποφάσεις (ΕΕ) 2020/1790, (ΕΕ) 2020/1791, (ΕΕ) 2020/1792, (ΕΕ) 2021/991 του Συμβουλίου· κανονισμός (ΕΕ) 2021/2048 του Συμβουλίου.

¹²² Δήλωση της CPRUP του Νοεμβρίου του 2021, καθώς και όπως ζητήθηκε από όσους απάντησαν στη δημόσια διαβούλευση.

τις εμπορικές συμφωνίες και να εξάγουν σε αγορές εκτός της ΕΕ.

Μετανάστευση

Ορισμένες εξόχως απόκεντρες περιοχές αντιμετωπίζουν έντονες μεταναστευτικές πιέσεις από γειτονικές χώρες, ιδίως από τις Κανάριες Νήσους, τη Γαλλική Γουιάνα, το Μαγιότ και τον Άγιο Μαρτίνο. Μόνο το 2019 πάνω από 27 000 άτομα επιχείρησαν να εισέλθουν στο Μαγιότ (αριθμός που ισοδυναμεί με το 10 % του πληθυσμού του)¹²³ και το 2021 πάνω από 23 000 άτομα έφτασαν στις Κανάριες Νήσους¹²⁴. Εκτιμάται ότι το 12 % του πληθυσμού της Γαλλικής Γουιάνας είναι παράτυποι μετανάστες. Χρειάζονται κατάλληλες και **προσαρμοσμένες δράσεις** για τη διαχείριση των ειδικών μεταναστευτικών προκλήσεων στις εξόχως απόκεντρες περιοχές όσον αφορά, για παράδειγμα, τις συνθήκες υποδοχής και τις διαδικασίες για τους αιτούντες άσυλο, τη διαχείριση και τον έλεγχο των συνόρων, την ένταξη των μεταναστών. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στους ασυνόδετους ανηλίκους.

Η χρηματοδότηση της ΕΕ μπορεί να στηρίζει και να συμπληρώσει την περιφερειακή και εθνική χρηματοδότηση σε αυτούς τους τομείς. Σύμφωνα με τους κανονισμούς της ΕΕ για τη θέσπιση του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME), του Μέσου για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΜΔΣΘ) και του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας (TEA), τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι εθνικές στρατηγικές και τα προγράμματά τους στο πλαίσιο των εν λόγω ταμείων αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες προκλήσεις των εξόχως απόκεντρων περιοχών όσον αφορά τη διαχείριση της μετανάστευσης¹²⁵. Επιπλέον, το προτεινόμενο σύμφωνο για τη μετανάστευση και το άσυλο¹²⁶ αποσκοπεί στην πρόληψη της παράτυπης μετανάστευσης και στη διασφάλιση του ασύλου για όσους έχουν ανάγκη.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να εξασφαλίσουν ότι οι εθνικές στρατηγικές και τα προγράμματα στο πλαίσιο των ταμείων TAME, ΜΔΣΘ και TEA της ΕΕ αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες προκλήσεις των εξόχως απόκεντρων περιοχών όσον αφορά τη διαχείριση της μετανάστευσης, όπως προβλέπεται στους κανονισμούς για τη δημιουργία των εν λόγω ταμείων· να εξασφαλίσουν συνεργασία για την εφαρμογή ενωσιακών, εθνικών και περιφερειακών στρατηγικών και προγραμμάτων που σχετίζονται με τη μετανάστευση στις εξόχως απόκεντρες περιοχές· να προβλέψουν κατάλληλες προϋποθέσεις για τους ασυνόδετους ανηλίκους·
- να επιτύχουν συνέργειες όσον αφορά τη χρήση των ταμείων της ΕΕ για την αντιμετώπιση των προκλήσεων με τις οποίες έρχονται αντιμέτωπες οι εξόχως απόκεντρες περιοχές όσον αφορά τη διαχείριση της μετανάστευσης και τη διάθεση κατάλληλης χρηματοδότησης·
- να εξασφαλίσουν τη συμμετοχή των περιφερειακών αρχών και των ενδιαφερόμενων μερών

¹²³ Ανακοίνωση Τύπου του Υπουργείου Εσωτερικών και του Υπουργού Υπερπόντιων Εδαφών της Γαλλίας στις 11 Φεβρουαρίου 2021.

¹²⁴ Πηγή: Euromed Rights και UNHCR.

¹²⁵ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1147, αιτιολογική σκέψη 64· κανονισμός (ΕΕ) 2021/1148, αιτιολογική σκέψη 63· κανονισμός (ΕΕ) 2021/1149, αιτιολογική σκέψη 58: όλα αναφέρουν ότι τα οικεία κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα εθνικά τους προγράμματα απαντούν στις ειδικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εξόχως απόκεντρες περιφέρειες όσον αφορά τη διαχείριση της μετανάστευσης.

¹²⁶ COM(2020) 609 final.

στη διαμόρφωση και την εφαρμογή των εν λόγω προγραμμάτων.

Η Επιτροπή:

- θα παρακολουθεί την εφαρμογή της εταιρικής προσέγγισης στον εθνικό προγραμματισμό και στην εφαρμογή στο πλαίσιο της επιμερισμένης διαχείρισης ώστε να εξασφαλίζει ότι τα εθνικά προγράμματα στο πλαίσιο του TAME, του ΜΔΣΘ και του ΤΕΑ αντιμετωπίζουν τις συγκεκριμένες προκλήσεις της μετανάστευσης στις εξόχως απόκεντρες περιοχές και τις αναδυόμενες απειλές κατά των εν λόγω περιοχών·
- θα στηρίξει τις δράσεις ευαισθητοποίησης σχετικά με τις εξόχως απόκεντρες περιοχές και θα ενθαρρύνει τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να αξιοποιήσουν τις δυνατότητες που προσφέρουν τα ταμεία της ΕΕ για την αντιμετώπιση των κενών και των αναγκών σε τοπικό επίπεδο· θα προωθήσει τις συνέργειες μεταξύ των διαφόρων ταμείων της ΕΕ για την αντιμετώπιση των προκλήσεων στους τομείς της μετανάστευσης και της ασφάλειας·
- θα παρακολουθεί την κατάσταση της μετανάστευσης στις εξόχως απόκεντρες περιοχές που είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένες σε μεταναστευτικές εισροές και θα στηρίξει τα κράτη μέλη στη διαμόρφωση προσαρμοσμένων λύσεων, κατά περίπτωση·
- θα χρησιμοποιήσει τα προγράμματα εργασίας για τα θεματικά μέσα στο πλαίσιο του TAME, του ΜΔΣΘ και του ΤΕΑ ώστε να συμβάλει στην αντιμετώπιση των μεταναστευτικών προκλήσεων των εν λόγω περιοχών, καθώς και μέτρα στήριξης για τους ασυνόδευτους ανηλίκους.

4. ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΗ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΣΧΕΣΗ, ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΣΤΗΡΙΞΗ

Η ενσωμάτωση των ιδιαιτεροτήτων των εξόχως απόκεντρων περιοχών εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα της Επιτροπής προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι οι πολιτικές, η νομοθεσία, τα ταμεία και τα προγράμματα της ΕΕ προσαρμόζονται στις εν λόγω περιοχές, όπως ορίζεται στο άρθρο 349 της ΣΛΕΕ. Η Επιτροπή έχει λάβει συστηματικά υπόψη τις ανησυχίες των περιοχών αυτών κατά τη χάραξη πολιτικής της. Μόνο το 2021 η Επιτροπή αποτύπωσε τις ιδιαιτερότητες αυτών των περιοχών σε σχεδόν 30 νομοθετικές προτάσεις, πρωτοβουλίες πολιτικής και προγράμματα εργασίας, π.χ. στο πλαίσιο του προγράμματος-πλαίσιου «Ορίζων Ευρώπη», του ΜΣΕ, του LIFE, του ETΘAY, του Erasmus+ και του προγράμματος «Ψηφιακή Ευρώπη». Οι κατευθυντήριες γραμμές για τη βελτίωση της νομοθεσίας¹²⁷ ενισχύουν περαιτέρω τις εκτιμήσεις εδαφικών επιπτώσεων για την αξιολόγηση των επιπτώσεων των νομοθετικών προτάσεων σε συγκεκριμένες περιφέρειες, συμπεριλαμβανομένων των εξόχως απόκεντρων περιοχών.

Οι εξόχως απόκεντρες περιοχές μπορούν να επωφεληθούν από πολλές νέες ευκαιρίες στήριξης στο πλαίσιο των πολιτικών της ΕΕ, οι οποίες θα τις βοηθήσουν να διαμορφώσουν, να εφαρμόσουν και να χρηματοδοτήσουν τις προσαρμοσμένες στρατηγικές περιφερειακής ανάπτυξης. Η Επιτροπή δεσμεύεται να βοηθήσει αυτές τις περιοχές να πραγματοποιήσουν τις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, να αδράξουν τις ευκαιρίες και τις συνέργειες στο πλαίσιο των προγραμμάτων της ΕΕ, να βελτιώσουν τη διοικητική ικανότητα και να αναπτύξουν ένα συμβουλευτικό εργαλείο προς τον σκοπό αυτόν. Η Επιτροπή πραγματοποιεί τακτικές συνεδριάσεις υψηλού επιπέδου και συνεδριάσεις ομάδων εργασίας με τις εξόχως απόκεντρες περιοχές και τα κράτη μέλη τους και δεσμεύεται να ενισχύσει τον διάλογο για την καλύτερη κατανόηση των ανησυχιών των ανθρώπων που ζουν σε αυτές τις περιοχές, καθώς και για την

¹²⁷

COM(2021) 219 final.

ευαισθητοποίηση σχετικά με τις πολιτικές της ΕΕ. Προώθησε τους διαλόγους με τους πολίτες και τα κέντρα Europe Direct στις περιοχές αυτές.

Η Επιτροπή ενθαρρύνει τα οικεία κράτη μέλη και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές:

- να αναπτύξουν από κοινού σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης ανά εξόχως απόκεντρη περιοχή που να αντιμετωπίζουν τις ανάγκες κάθε περιοχής· να εντοπίσουν σημεία συμφόρησης και τομείς που χρήζουν μεταρρύθμισης· να αναπτύξουν και να επενδύσουν σε συγκεκριμένα πλεονεκτήματα και συγκριτικά πλεονεκτήματα· να καθορίσουν προτεραιότητες· και να καταναείμουν τη χρηματοδότηση αναλόγως·
- να αδράξουν όλες τις ειδικές ευκαιρίες για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές στο πλαίσιο των πρωτοβουλιών πολιτικής και της νομοθεσίας, των προγραμμάτων και των ταμείων της ΕΕ·
- να αναπτύξουν τη συνολική διοικητική ικανότητα και να συμμετάσχουν στις πρωτοβουλίες ανάπτυξης της διοικητικής ικανότητας της Επιτροπής¹²⁸. να χρησιμοποιήσουν την τεχνική βοήθεια για την προετοιμασία μεγάλων έργων· να χρησιμοποιήσουν τα υφιστάμενα εργαλεία της ΕΕ, π.χ. τη σύμπραξη Jaspers¹²⁹. να αναπτύξουν την ικανότητα συμμετοχής σε ανταγωνιστικά προγράμματα·
- να κάνουν χρήση του μέσου τεχνικής υποστήριξης για να ζητήσουν υποστήριξη σε βασικές μεταρρυθμίσεις, ιδίως στους τομείς της παρούσας ανακοίνωσης· οι πολυπεριφερειακές εφαρμογές είναι ιδιαίτερα ευπρόσδεκτες, καθώς καθιστούν δυνατή την ανάπτυξη οικονομικών κλίμακας και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών·
- να διαδίδουν σε τοπικό επίπεδο τις πληροφορίες που παρέχει η Επιτροπή σχετικά με τις ευκαιρίες χρηματοδότησης·
- να επεκτείνουν τη συλλογή δεδομένων στις εξόχως απόκεντρες περιοχές ώστε να γεφυρωθούν τα υφιστάμενα κενά στις περιφερειακές στατιστικές.

Η Επιτροπή:

- θα αναπτύξει συμβουλευτικά εργαλεία ώστε να βοηθήσει, κατόπιν αιτήματος, μεμονωμένες εξόχως απόκεντρες περιοχές να διαμορφώσουν σχέδια περιφερειακής ανάπτυξης, μεταρρυθμίσεις και επενδυτικά προγράμματα· θα καταστήσει δυνατή την ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ των ευκαιριών στο πλαίσιο των ταμείων και των προγραμμάτων της ΕΕ·
- θα ενθαρρύνει την υποβολή αιτημάτων από εξόχως απόκεντρες περιοχές για υποστήριξη από το μέσο τεχνικής υποστήριξης για προσαρμοσμένη τεχνική εμπειρογνώση με σκοπό τον σχεδιασμό και την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων σε ευρύ φάσμα τομέων πολιτικής· θα προσεγγίσει τις εξόχως απόκεντρες περιοχές στο πλαίσιο της ετήσιας εφαρμογής του μέσου τεχνικής υποστήριξης ανά χώρα, με τη βοήθεια των συντονιστικών αρχών·
- θα δημιουργήσει μια διαδικτυακή πύλη σχετικά με τις ευκαιρίες για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές να επωφεληθούν από τα ταμεία, τα προγράμματα και τις πρωτοβουλίες πολιτικής της ΕΕ· θα δρομολογήσει μια σειρά ενημερωτικών συναντήσεων για τις περιοχές αυτές σχετικά με τα προγράμματα και τις εμβληματικές πρωτοβουλίες της ΕΕ, προσεγγίζοντας τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, τις ΜΚΟ και το κοινό·

¹²⁸ Για παράδειγμα, στην πιλοτική δράση με τον ΟΟΣΑ «Frontloading administrative capacity building» (ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας), το TAIEX-REGIO PEER 2 PEER, τις περιφερειακές κοινότητες επαγγελματιών, το πλαίσιο ικανοτήτων, τα σύμφωνα ακεραιότητας, το πρόγραμμα κατάρτισης για εμπειρογνώμονες.

¹²⁹ [Κοινή βοήθεια για τη στήριξη έργων σε ευρωπαϊκές περιφέρειες \(JASPERS\) \(ec.europa.eu\)](http://ec.europa.eu).

- θα αναλύσει και θα δώσει συνέχεια στις προτάσεις των εξόχως απόκεντρων περιοχών και των κρατών μελών τους (δήλωση της CPRUP του 2021, έγγραφο κοινής θέσης του 2022) στην ομάδα εργασίας των εξόχως απόκεντρων περιοχών·
- θα ενσωματώσει τις ιδιαιτερότητες των εξόχως απόκεντρων περιοχών σε πρωτοβουλίες, νομοθετικές προτάσεις και προγράμματα, μέσω εξατομικευμένων και τοποκεντρικών προσεγγίσεων, με εκτιμήσεις εδαφικών επιπτώσεων, κατά περίπτωση·
- θα συνεχίσει να λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες αυτών των περιοχών κατά την επανεξέταση των κανονισμών και των κατευθυντήριων γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις σε όλους τους τομείς, με βάση τις ισχύουσες διατάξεις για τις εν λόγω περιοχές στη νομοθεσία της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις·
- θα στηρίζει την ανάπτυξη της διοικητικής ικανότητας και την εφαρμογή των σχετικών χαρτών πορείας και των συμφώνων ακεραιότητας, καθώς και την ανταλλαγή γνώσεων μεταξύ των διαχειριστικών αρχών μέσω υφιστάμενων εργαλείων¹³⁰. θα στηρίζει την ανάπτυξη της ικανότητας συμμετοχής σε ανταγωνιστικά προγράμματα·
- θα ενισχύσει την επικοινωνία και τον διάλογο με τις τοπικές αρχές, την κοινωνία των πολιτών, τις επιχειρήσεις, το κοινό και τους νέους, με βάση τις υφιστάμενες δομές, συμπεριλαμβανομένου του διαλόγου με τους πολίτες·

θα αναπτύξει στρατηγικές προβλέψεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι βασικές τάσεις θα επηρεάσουν τις εξόχως απόκεντρες περιοχές ώστε να προσαρμόσει αναλόγως τις πολιτικές και να προωθήσει τη συλλογή δεδομένων για τεκμηριωμένη πολιτική.

¹³⁰

[TAIEX-REGIO PEER 2 PEER \(ec.europa.eu\)](https://ec.europa.eu) και κοινότητες επαγγελματιών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Αυτή η ανανεωμένη και ενισχυμένη στρατηγική για τις εξόχως απόκεντρες περιοχές καταδεικνύει τη σταθερή δέσμευση της Επιτροπής όσον αφορά την ανάπτυξη και την ευημερία τους. Πρόκειται για μια θεσμική υποχρέωση, όπως ορίζεται στο άρθρο 349 της ΣΛΕΕ· μια πολιτική επιταγή, δεδομένων των 5 εκατομμυρίων Ευρωπαίων πολιτών που ζουν στις περιοχές αυτές· οικονομική αναγκαιότητα λόγω του ανεκμετάλλετου δυναμικού αυτών των περιοχών, κυρίως για την πράσινη οικονομία· καθώς και για μια γεωστρατηγική επένδυση, η οποία ενισχύει τον ρόλο των περιοχών αυτών ως πυλών της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τον υπόλοιπο κόσμο.

Η ανθρωποκεντρική προσέγγιση αυτής της στρατηγικής και των μελλοντικών δράσεων αφορά επίσης τη διασφάλιση της πρόσβασης όλων των πολιτών της ΕΕ, ανεξάρτητα από το πού γεννήθηκαν ή ζουν, στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη στέγαση, την υγειονομική περίθαλψη και τις βασικές συνθήκες διαβίωσης. Πρόκειται για την παροχή ευκαιριών στους νέους ώστε να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους.

Σε αυτό ακριβώς το πνεύμα, η ανακοίνωση καθορίζει τις προτεραιότητες της δράσης της ΕΕ για τη στήριξη της βιώσιμης ανάκαμψης και ανάπτυξης στις εξόχως απόκεντρες περιοχές της, απελευθερώνοντας το δυναμικό ανάπτυξής τους και συμβάλλοντας στη γεφύρωση του ευρέος χάσματος ποιότητας ζωής μεταξύ αυτών των περιοχών και της υπόλοιπης ΕΕ.

Παρότι μια τέτοιου είδους προσπάθεια απαιτεί ισχυρή δέσμευση σε επίπεδο ΕΕ, πρωτίστως απαιτεί από κάθε περιοχή να αναπτύξει το δικό της όραμα για την ανάκαμψη και την ανάπτυξη. Παρά τις ομοιότητες, οι εξόχως απόκεντρες περιοχές της ΕΕ είναι ετερογενείς και τα οράματά τους όσον αφορά την ανάπτυξη πρέπει να είναι προσαρμοσμένα, να σχεδιάζονται σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες, να εφαρμόζουν την αρχή της σύμπραξης και να αποτελούν προϊόν διαβουλεύσεων σε όλους τους τομείς της κοινωνίας σε αυτά τα εδάφη. Η βιώσιμη ανάκαμψη προϋποθέτει επίσης ιεράρχηση τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, πολιτική βούληση, μεταρρυθμίσεις και διοικητική ικανότητα.

Η Επιτροπή δεσμεύεται να ενισχύσει τον διάλογο και να προωθήσει την εξατομικευμένη στήριξη για τον σκοπό αυτόν. Θα συνεχίσει να συνεργάζεται στενά με τις εξόχως απόκεντρες περιοχές και τα κράτη μέλη τους και τα υπόλοιπα θεσμικά όργανα, ιδίως με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, όσον αφορά την αποτύπωση των ιδιαιτεροτήτων αυτών των περιοχών σε όλες τις σχετικές πολιτικές της ΕΕ. Θα εντείνει τις προσπάθειες προκειμένου να βοηθήσει τις περιοχές αυτές να αξιοποιήσουν τα πλεονεκτήματά τους, να αδράξουν τις πρωτοφανείς ευκαιρίες που παρέχουν οι πολιτικές της ΕΕ, η ενιαία αγορά και η χρηματοδοτική στήριξη για να επενδύσουν στο μέλλον τους.